

**Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie Spółdzielczych Kas
Oszczędnościowo – Kredytowych Spółka Akcyjna**

z siedzibą w Sopocie

OPINIA NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA
z badania sprawozdania o wypłacalności i kondycji finansowej
za rok 2016

Zespół Ekspertów Finansowych **AUDITOR** Sp. z o.o.

81-805 Sopot, Al. Niepodległości 792/6, tel. 58-5551666, 58-5551667, fax 58-5502923

e-mail: biuro@auditor.sopot.pl, www.auditor.sopot.pl

NIP: 583-000-19-36, Regon: 190597588, Konto bankowe: Bank Handlowy S.A. 18 1030 0019 0109 8530 0036 1221

Sąd Rejonowy Gdańsk-Północ VIII Wydział Gospodarczy KRS 0000075966, Kapitał Zakładowy 50.000 zł

Podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych. Nr ewidencyjny KIBR 914

OPINIA NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA

Dla Rady Nadzorczej Towarzystwa Ubezpieczeń na Życie Spółdzielczych Kas Oszczędnościowo – Kredytowych SA z siedzibą przy ul. Władysława IV 22 w Sopocie.

Wprowadzenie

Przeprowadziliśmy badanie sprawozdania o wypłacalności i kondycji finansowej Towarzystwa Ubezpieczeń na Życie Spółdzielczych Kas Oszczędnościowo – Kredytowych SA z siedzibą przy ul. Władysława IV 22 w Sopocie, za rok zakończony dnia 31.12.2016 r. („sprawozdanie o wypłacalności i kondycji finansowej”). Sprawozdanie o wypłacalności i kondycji finansowej zostało przygotowane w celu wypełnienia wymogów art. 284 Ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej.

Sprawozdanie to wykazuje dopuszczone środki własne w kwocie 52.741 tys. zł, kapitałowy wymóg wypłacalności na poziomie 15.326 tys. zł oraz minimalny wymóg kapitałowy na poziomie 16.009 tys. zł.

Odpowiedzialność kierownika jednostki i osób sprawujących nadzór za sprawozdanie o wypłacalności i kondycji finansowej

Kierownik jednostki jest odpowiedzialny za prawidłowość stosowanych zasad, metod wyceny, sporządzenie i rzetelną prezentację sprawozdania o wypłacalności i kondycji finansowej zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami ustawy z dnia 11.09.2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz.U. 2015 poz. 1844 z dnia 10.11.2015 r. z późniejszymi zmianami) („Ustawa o działalności ubezpieczeniowej”) oraz tytułu I rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2015/35 z dnia 10.10.2014 r. uzupełniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Wypłacalność II) (Dz.U UE L.12 z dnia 17.01.2015 r. str. 1 z późniejszymi zmianami) („tytuł I rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2015/35”).

Kierownik jednostki jest również odpowiedzialny za ustanowienie i wdrożenie kontroli wewnętrznej, którą uznaje za niezbędną, aby zapewnić prawidłowe sporządzanie i przekazywanie informacji dla celów nadzoru.

Odpowiedzialność biegłego rewidenta

Naszym zadaniem było wyrażenie opinii o tym, czy sprawozdanie o wypłacalności i kondycji finansowej we wszystkich istotnych aspektach zostało sporządzone zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami ustawy o działalności ubezpieczeniowej i tytułu I rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2015/35.

Badanie to przeprowadziliśmy stosownie do postanowień:

- 1) ustawy o działalności ubezpieczeniowej,
- 2) rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 9.12.2016r w sprawie badania sprawozdania o wypłacalności i kondycji finansowej zakładu ubezpieczeń i reasekuracji przez podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych (Dz.U. 2016 poz. 2027 z dnia 15.12.2016),
- 3) krajowych standardów rewizji finansowej, wydanych przez Krajową Radę Biegłych Rewidentów w Polsce.

Regulacje te nakładają na nas obowiązek postępowania zgodnego z zasadami etyki oraz zaplanowania i przeprowadzenia badania w taki sposób, aby uzyskać racjonalną pewność, że sprawozdanie o wypłacalności i kondycji finansowej jest wolne od istotnych nieprawidłowości.

Badanie polegało na przeprowadzeniu procedur mających na celu uzyskanie dowodów badania dotyczących kwot i informacji ujawnionych w sprawozdaniu o wypłacalności i kondycji finansowej. Wybór procedur badania zależy od osądu biegłego rewidenta, w tym oceny ryzyka wystąpienia istotnych nieprawidłowości w sprawozdaniu o wypłacalności i kondycji finansowej na skutek celowych działań lub błędów. Przeprowadzając ocenę tego ryzyka biegły rewident bierze pod uwagę kontrolę wewnętrzną związaną ze sporządzeniem oraz rzetelną prezentacją sprawozdania o wypłacalności i kondycji finansowej w celu zaplanowania stosownych do okoliczności procedur badania, nie zaś w celu wyrażenia opinii na temat skuteczności działania kontroli wewnętrznej w jednostce. Badanie obejmuje również ocenę odpowiedności stosowanej polityki rachunkowości, zasadności szacunków dokonanych przez kierownika jednostki oraz ocenę ogólnej prezentacji sprawozdania o wypłacalności i kondycji finansowej.

Wyrażamy przekonanie, że uzyskane przez nas dowody badania stanowią wystarczającą i odpowiednią podstawę do wyrażenia przez nas opinii.

Opinia

Naszym zdaniem, zbadane sprawozdanie o wypłacalności i kondycji finansowej we wszystkich istotnych aspektach zostało sporządzone zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami ustawy o działalności ubezpieczeniowej i tytułu I rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2015/35.

Do sprawozdania o wypłacalności i kondycji finansowej dołączone zostało oświadczenie o jego zgodności ze stanem faktycznym, zgodne z § 4 Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 22.02.2016r. w sprawie formy oraz sposobu sporządzania przez zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji danych i informacji do celów nadzoru (Dz.U. 2016 poz. 236 z dnia 25.02.2016r).

Tomasz Chojnowski
(nr w rejestrze 9635)

Kluczowy Biegły Rewident
przeprowadzający badanie w imieniu
Zespołu Ekspertów Finansowych „Auditor” sp. z o.o. Sopot, Al. Niepodległości 792/6 wpisanego
na listę podmiotów uprawnionych do badania sprawozdań finansowych pod nr 914

Sopot, dnia 15 maja 2017 r.

Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie Spółdzielczych Kas Oszczędnościowo – Kredytowych Spółka Akcyjna

z siedzibą w Sopocie

RAPORT

z badania sprawozdania o wypłacalności i kondycji finansowej

za rok 2016

Zespół Ekspertów Finansowych **AUDITOR** Sp. z o.o.

81-805 Sopot, Al. Niepodległości 792/6, tel. 58-5551666, 58-5551667, fax 58-5502923

e-mail: biuro@auditor.sopot.pl, www.auditor.sopot.pl

NIP: 583-000-19-36, Regon: 190597588, Konto bankowe: Bank Handlowy S.A. 18 1030 0019 0109 8530 0036 1221 str. 1

Sąd Rejonowy Gdańsk-Północ VIII Wydział Gospodarczy KRS 0000075966, Kapitał Zakładowy 50.000 zł

Podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych. Nr ewidencyjny KIBR 914

Spis treści

1	INFORMACJE OGÓLNE O JEDNOSTCE	3
1.1	OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA ZAKŁADU	3
1.1.1	Badana jednostka	3
1.1.2	Podstawa działania	3
1.1.3	Przedmiot działalności	3
1.1.4	Kapitał akcyjny	4
1.1.5	Informacja o jednostkach powiązanych	4
1.1.6	Władze Spółki	4
1.1.7	Rejestracja statystyczna i podatkowa	5
1.2	STWIERDZENIE UZYSKANIA OD ZAKŁADU ŻĄDANYCH INFORMACJI, DANYCH, WYJAŚNIEŃ I OŚWIADCZEŃ	5
2	PODSUMOWANIE WYNIKÓW BADANIA	6
2.1	WYCENA AKTYWÓW DLA CELÓW WYPŁACALNOŚCI	6
2.1.1	Rzeczowe aktywa wykorzystywane na użytek własny	6
2.1.2	Lokaty	6
2.1.3	Należności z tytułu ubezpieczeń i reasekuracji	8
2.1.4	Pozostałe należności	8
2.1.5	Środki pieniężne i pozostałe aktywa	8
2.1.6	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	8
2.2	WYCENA ZOBOWIĄZAŃ DLA CELÓW WYPŁACALNOŚCI INNYCH NIŻ REZERWY TECHNICZNO – UBEZPIECZENIOWE	9
2.2.1	Pozostałe rezerwy (inne niż techniczno-ubezpieczeniowe)	9
2.2.2	Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń	9
2.2.3	Pozostałe zobowiązania	9
2.3	PRAWIDŁOWOŚĆ USTALENIA WARTOŚCI REZERW TECHNICZNO – UBEZPIECZENIOWYCH DLA CELÓW WYPŁACALNOŚCI	9
2.4	PRAWIDŁOWOŚĆ OBLICZENIA PRZEZ ZAKŁAD KAPITAŁOWEGO WYMOGU WYPŁACALNOŚCI	10
2.5	DOPUSZCZONE ŚRODKI WŁASNE A KAPITAŁOWY WYMÓG WYPŁACALNOŚCI	11
2.6	MINIMALNY WYMÓG KAPITAŁOWY	12
2.7	DOPUSZCZONE PODSTAWOWE ŚRODKI WŁASNE A MINIMALNY WYMÓG KAPITAŁOWY	12

1.INFORMACJE OGÓLNE O JEDNOSTCE

1.1 OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA ZAKŁADU

1.1.1 Badana jednostka

Towarzystwo Ubezpieczeń Na Życie Spółdzielczych Kas Oszczędnościowo – Kredytowych Spółka Akcyjna z siedzibą w Sopocie, ul. Władysława IV 22, kod 81-743.

Zgodnie ze statutem, spółka może używać skrótu: TU SKOK ŻYCIE SA.

1.1.2 Podstawa działania

Podstawą prowadzenia działalności jest wpis w Krajowym Rejestrze Sądowym prowadzonym przez Sąd Rejonowy Gdańsk-Północ, VIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS 0000014478.

Poprzednio, podstawą prowadzenia działalności był wpis do Rejestru Handlowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla Miasta Stołecznego Warszawy Sąd Gospodarczy XVI Wydział Gospodarczy - Rejestrowy pod numerem RHB 59425 - Spółka poprzednio działała pod nazwą Metropolitan Life Ubezpieczenia na Życie Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie, ul. Puławska 15.

Podstawą wpisu do Rejestru Handlowego był Statut Spółki sporządzony w formie aktu notarialnego przez Notariusz Magdalenę Proniewicz w dniu 16.12.1999 r. w Warszawie - Repertorium A Numer 13167/99. Ostatnia zmiana Statutu Spółki miała miejsce w dniu 22 kwietnia 2016 r. – akt notarialny sporządzony przez Notariusz Katarzynę Grajewską-Bartosza w Sopocie – Repertorium A Numer 1850/2016.

1.1.3 Przedmiot działalności

Zgodnie z aktualnym wypisem z KRS przedmiotem działalności Spółki jest:

- ubezpieczenia na życie – PKD 65,11,Z
- działalność związana z oceną ryzyka i szacowaniem poniesionych strat - PKD 66,21,Z
- pozostała działalność wspomagająca usługi finansowe, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych – PKD 66,19,Z.

Spółka prowadzi działalność ubezpieczeniową w zakresie ubezpieczeń na życie na podstawie zezwolenia Ministra Finansów z dnia 24 grudnia 1999 roku. Zezwolenie obejmuje działalność ubezpieczeniową w Dziale I w grupach 1-5 wg załącznika do Ustawy o działalności ubezpieczeniowej.

1.1.4 Kapitał akcyjny

Kapitał zakładowy zgodnie z umową Spółki oraz wpisem do rejestru wynosi 21 030 000 zł i dzieli się na 750.000 akcji o wartości nominalnej 28,04 zł każda.

Aktualna na dzień 31.12.2016 r. struktura własnościowa kapitału udziałowego przedstawia się następująco:

akcjonariusz	liczba akcji	Wartość akcji	udział % w kapitale
TUW SKOK	195 000	5 467 800,00	26,00%
Fundacja Wspierania Ubezpieczeń Wzajemnych	555	15 562,20	0,07%
SKOK Holding S.a.r.l.	554 445	15 546 637,80	73,93%

1.1.5 Informacja o jednostkach powiązanych

Jednostka posiada mniejszościowy (nieistotny) udział w TZ sp. z o.o. SKA (1,96%), TUW SKOK.

1.1.6 Władze Spółki

Walne Zgromadzenie

- Rada Nadzorcza - organ nadzoru - działająca na dzień bilansowy w składzie:

Pan Grzegorz Bierecki	Przewodniczący RN
Pan Janusz Andrzej Ossowski	Wiceprzewodniczący RN
Pan Adam Jedliński	Sekretarz RN
Pan Jarosław Szymon Bierecki	Członek RN
Pan Lech Lamenta	Członek RN

Radzie Nadzorczej powierzona została funkcja komitetu audytu zgodnie z Art. 86 ust. 3 Ustawy z dnia 7 maja 2009 r. o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz o nadzorze publicznym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1000).

- Zarząd - organ do reprezentowania Spółki – na dzień bilansowy działający w składzie (zgodnie z KRS):

Pan Grzegorz Paweł Buczkowski	Członek Zarządu
Pan Krzysztof Zbigniew Kosznik	Wiceprezes Zarządu
Pani Katarzyna Leokadia Bieranowska	Członek Zarządu

Zgodnie z wpisem do Krajowego Rejestru Sądowego według stanu na dzień bilansowy, do składania i podpisywania oświadczeń w imieniu Spółki uprawnieni są Prezes Zarządu jednoosobowo lub dwie osoby działające łącznie spośród pozostałych członków Zarządu. Jak wynika z aktualnego wypisu z KRS nie zostali ustanowieni prokurenci.

Obecnie, w związku z wnioskiem złożonym do Komisji Nadzoru Finansowego, toczy się postępowanie związane z powołaniem przedstawionego kandydata na Prezesa Zarządu i uzyskaniem odpowiedniej zgody Komisji Nadzoru Finansowego.

1.1.7 Rejestracja statystyczna i podatkowa

Regon

016228050

NIP

525-21-50-753

1.2 STWIERDZENIE UZYSKANIA OD ZAKŁADU ŻĄDANYCH INFORMACJI, DANYCH, WYJAŚNIEŃ I OŚWIADCZEŃ

Zarząd Spółki w dniu 15 maja 2017 roku złożył oświadczenie o kompletności, rzetelności i prawidłowości sprawozdania o wypłacalności i kondycji finansowej przedstawionego do badania, ujawnieniu wszelkich zobowiązań warunkowych istniejących na dzień 31.12.2016 r. oraz niezastąpieniu do dnia złożenia oświadczenia zdarzeń wpływających w sposób istotny na wielkość danych wykazanych w sprawozdaniu o wypłacalności i kondycji finansowej za rok 2016.

W trakcie badania sprawozdania o wypłacalności i kondycji finansowej Spółka udostępniła nam wszelkie dokumenty i informacje niezbędne do wydania opinii i sporządzenia raportu.

2 PODSUMOWANIE WYNIKÓW BADANIA

2.1 WYCENA AKTYWÓW DLA CELÓW WYPŁACALNOŚCI

Aktywa w sprawozdaniu o wypłacalności i kondycji finansowej sporządzonym za rok 2016 zostały wycenione i ujawnione zgodnie z art. 223 ust. 1 ustawy o działalności ubezpieczeniowej oraz rozdziałem II w tytule I rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2015/35.

2.1.1 Rzeczowe aktywa wykorzystywane na użytek własny

Do wyceny wartości godziwej zgodnie z MSR 16 „Rzeczowe aktywa trwałe” wykorzystywany jest model wartości przeszacowanej, informacje rynkowe pochodzą z ogólnodostępnych portali internetowych oraz bazy danych Info Ekspert. Główną pozycję stanowią urządzenia z grupy IT i samochody. Przyjęty model wyceny jest odpowiedni do charakteru, skali i złożoności tej grupy aktywów.

2.1.2 Lokaty (inne niż aktywa dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym)

2.1.2.1 Lokaty (inne niż aktywa dla ubezpieczeń związanych z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi)

Dla instrumentów finansowych, dla których istnieje aktywny rynek wycena dokonywana jest według wartości rynkowych. W przypadku gdy składnik lokat jest przedmiotem obrotu na więcej niż jednym aktywnym rynku wartością rynkową jest kurs ustalony na rynku głównym.

Na dzień 31.12.2016 według wartości rynkowej wycenione zostały następujące lokaty:

Wyszczególnienie	Aktywny rynek	Wartość tys. zł	Udział % w lokatach ogółem
Obligacje skarbu państwa	kursy fixing ogłaszane na rynku BondSpot	82 307	73%
Jednostki uczestnictwa w towarzystwach funduszy inwestycyjnych	ogłoszona przez Fundusz wartość aktywów netto na jednostkę uczestnictwa	16 613	15%
Akcje notowane na rynku regulowanym	kurs notowań Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie	272	0%
Razem		99 192	88%

Przyjęty model wyceny jest odpowiedni do charakteru, skali i złożoności tej grupy aktywów.

Dla instrumentów finansowych, dla których nie istnieje aktywny rynek wycena dokonywana jest według wartości godziwej ustalonej wg cen rynkowych notowanych na aktywnych rynku podobnych aktywów lub alternatywnych metod wyceny.

Na dzień 31.12.2016 r. według wartości godziwej wycenione zostały następujące lokaty:

Wyszczególnienie	Metoda wyceny	Wartość tys. zł	Udział % w lokatach ogółem
akcje nienotowane na aktywnym rynku	metoda porównawcza wskaźników giełdowych	3 244	3%
skrypty dłużne	metoda zdyskontowanych przepływów pieniężnych	3 634	3%
Depozyty inne niż ekwiwalenty środków pieniężnych	metoda zdyskontowanych przepływów pieniężnych	6 020	5%
Razem		12 898	12%

Przyjęty model wyceny jest odpowiedni do charakteru, skali i złożoności tej grupy aktywów.

2.1.2.2 Aktywa dla ubezpieczeń związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym

W zależności od charakteru aktywa wycena dokonywana jest wg zasad opisanych w pkt. 2.1.2.1.

Na dzień 31.12.2016 wycenione zostały następujące aktywa związane z UFK:

Wyszczególnienie	Metoda wyceny	Aktywny rynek	Wartość tys. zł	Udział % w UFK
Akcje notowane na rynku regulowanym	wartość rynkowa - notowana cena rynkowa na aktywnych rynkach tych samych aktywów	kurs zamknięcia GPW	37	0%

Jednostki uczestnictwa w towarzystwach funduszy inwestycyjnych	wartość rynkowa - notowana cena rynkowa na aktywnych rynkach tych samych aktywów	ogłoszona przez Fundusz wartość aktywów netto na jednostkę uczestnictwa	7 066	95%
Depozyty inne niż ekwiwalenty środków pieniężnych	wartość nominalna		313	4%
Razem			7 416	100%

Przyjęty model wyceny jest odpowiedni do charakteru, skali i złożoności tej grupy aktywów.

2.1.3 Należności z tytułu ubezpieczeń i reasekuracji

Należności z tytułu ubezpieczeń i reasekuracji obejmują należności wymagalne, wyceniono je w wartości godziwej uwzględniającej wartość nominalną pomniejszoną o dokonane odpisy aktualizujące.

Należności z tytułu reasekuracji zostały wyliczone zgodnie z metodologią i założeniami używanymi w kalkulacji odpowiednich rezerw techniczno-ubezpieczeniowych i odpowiadają kwotom udziału reasekuratora w kwotach obecnych i przyszłych zobowiązań z tytułu ubezpieczeń.

W stosowanych zasadach rachunkowości oraz wyceny aktywów i pasywów, Towarzystwo przyjmuje zasadę, że data wymagalności składki przyjęta do wyceny, nie może być późniejsza, niż ostatni dzień miesiąca, od którego rozpoczyna się ochrona ubezpieczeniowa. Zasada jest konsekwentnie stosowana zarówno do należności i zobowiązań, jak i naliczania przychodów z tytułu składki przypisanej oraz kosztów z nich wynikających.

2.1.4 Pozostałe należności

Pozostałe należności obejmują zarówno należności wymagalne jak i niewymagalne, wyceniono je w wartości godziwej uwzględniającej wartość nominalną pomniejszoną o dokonane odpisy aktualizujące.

2.1.5 Środki pieniężne i pozostałe aktywa

Środki pieniężne stanowiące gotówkę w kasie i na bieżącym rachunku bankowym oraz rozliczenia międzyokresowe kosztów inne niż związane z działalnością ubezpieczeniową wyceniane zostały według wartości nominalnej, którą uznaje się za wartość godziwą.

2.1.6 Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ustalono z tytułu ujemnych różnic przejściowych pomiędzy wykazywaną w sprawozdaniu wartością aktywów

i zobowiązań a ich wartością podatkową z zachowaniem zasady ostrożności. Dokonano odpis aktualizujący na część aktywów, co do których nie ma pewności, że w przyszłości Towarzystwo uzyska z ich realizacji korzyści ekonomiczne.

2.2 WYCENA ZOBOWIĄZAŃ DLA CELÓW WYPŁACALNOŚCI INNYCH NIŻ REZERWY TECHNICZNO – UBEZPIECZENIOWE

Zobowiązania inne niż rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe w sprawozdaniu o wypłacalności i kondycji finansowej sporządzonym za rok 2016 zostały wycenione i ujawnione zgodnie z art. 223 ust. 2 i 3 ustawy o działalności ubezpieczeniowej oraz rozdziałem II w tytule I rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2015/35.

2.2.1 Pozostałe rezerwy (inne niż techniczno-ubezpieczeniowe)

W ramach pozostałych rezerw ujawnione zostały rezerwy na świadczenia pracownicze, w tym na nagrody jubileuszowe i odprawy emerytalne. W pozycji tej wykazywane są również zobowiązania, z tytułu zwrotu składek z umów już zamkniętych, co do których nie znany jest termin zapłaty.

Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego utworzono w związku z wystąpieniem dodatnich różnic przejściowych pomiędzy wykazywaną w sprawozdaniu wartością aktywów i zobowiązań a ich wartością podatkową, z uwzględnieniem 19% stopy podatku dochodowego.

2.2.2 Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń

Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń dotyczą zarówno zobowiązań wobec ubezpieczających jak i pośredników ubezpieczeniowych. Wycenione zostały w wartości nominalnej, którą jest równoważna z wartością godziwą. Ze względu na termin wymagalności zobowiązań nie uwzględniono dyskonta w wycenie.

2.2.3 Pozostałe zobowiązania

Pozostałe zobowiązania to zobowiązania oraz rozliczenia międzyokresowe bierne nie związane z działalnością ubezpieczeniową o terminie wymagalności do 1 roku, w związku z tym nie uwzględniono dyskonta w ich wycenie. Wycenione zostały w wartości nominalnej.

2.3 PRAWIDŁOWOŚĆ USTALENIA WARTOŚCI REZERW TECHNICZNO – UBEZPIECZENIOWYCH DLA CELÓW WYPŁACALNOŚCI

Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe zostały wycenione i ujawnione zgodnie z z art. 224–235 ustawy o działalności ubezpieczeniowej oraz rozdziałem III w tytule I rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2015/35, tj. poprzez dyskontowanie przepływów finansowych wynikających z umów ubezpieczenia, lub też metodami

uproszczonymi, o których mowa w rozporządzeniu lub w „Wytycznych dotyczących wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych” (EIOPA-BoS-14/166). Przyjęte uproszczenia są akceptowalne i nie zniekształcają wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych.

2.4 PRAWIDŁOWOŚĆ OBLICZENIA PRZEZ ZAKŁAD KAPITAŁOWEGO WYMogu WYPŁACALNOŚCI

Kapitałowy wymóg wypłacalności został obliczony zgodnie z przepisami ustawy o działalności ubezpieczeniowej dotyczącymi obliczania kapitałowego wymogu wypłacalności według formuły standardowej oraz rozdziału V i X w tytule I rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2015/35. Przy obliczaniu kapitałowego wymogu wypłacalności uwzględniono niżej wymienione ryzyka.

w tys. zł.

Wyszczególnienie	Wielkość ryzyka	efekt dywersyfikacji	Wymóg kapitałowy dla ryzyka
Ryzyka rynkowe	11 678	-4 064	7 614
Ryzyko stopy procentowej	2 286	-4 064	
Ryzyko cen akcji	3 650		
Ryzyko spreadu kredytowego	3 843		
Ryzyko koncentracji aktywów	1 899		
Ryzyko niewykonania zobowiązań przez kontrahenta	361	-1	360
Ekspozycja typu 1	6	-1	
Ekspozycja typu 2	355		
Ryzyko ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach na życie	14 596	-5 031	9 565
Ryzyko śmiertelności	5 203	-5031	
Ryzyko długowieczności	2		
Ryzyko związane z rezygnacjami z umów	3 621		
Ryzyko związane z wysokością ponoszonych kosztów	2 773		
Ryzyko katastroficzne	2 997		
Ryzyko w ubezpieczeniach zdrowotnych	4 050	-818	3 232
Ryzyko ubezpieczeń zdrowotnych o charakterze ubezpieczeń innych niż na życie	1 666	-818	

Ryzyko katastroficznego z ubezpieczeń zdrowotnych	2 384	
Efekt dywersyfikacji		-5 675
Podstawowy kapitałowy wymóg wypłacalności (BSCR)		15 096
Ryzyko operacyjne		2 466
Korekta z tytułu zdolności podatków odroczonych do pokrywania strat		-2 236
Kapitałowy wymóg wypłacalności SCR		15 326

Zastosowano uproszczone metody obliczania wymogu kapitałowego dla ubezpieczeń na życie:

- A) Ryzyka śmiertelności, zgodnie z art. 91 rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2015/35,
- B) Ryzyka wydatków w ubezpieczeniach na życie, zgodnie z art. 94 rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2015/35
- C) Ryzyka rezygnacji z umów, zgodnie z art. 95 rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2015/35
- D) Ryzyka katastroficznego, zgodnie z art. 96 rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2015/35

Przy obliczaniu kapitałowego wymogu wypłacalności uwzględniono ograniczenie ekspozycji na ryzyko związane z dywersyfikacją działalności, wynikające z faktu, że strata z tytułu realizacji jednego rodzaju ryzyka może zostać skompensowana brakiem realizacji lub niepełną realizacją innego rodzaju ryzyka, w przypadku gdy ryzyka te nie są w pełni skorelowane.

Obliczając kapitałowy wymóg wypłacalności dokonano korekty z tytułu zdolności odroczonych podatków do pokrywania strat. Korektę tę oszacowano z zachowaniem zasady ostrożności. Uwzględniona została ujemna korekta tylko z tytułu zmniejszenia zobowiązań z tytułu podatku odroczonego.

Przyjęte uproszczenia są akceptowalne i nie zniekształcają wartości kapitałowego wymogu wypłacalności.

2.5 DOPUSZCZONE ŚRODKI WŁASNE A KAPITAŁOWY WYMÓG WYPŁACALNOŚCI

Środki własne zostały obliczone zgodnie z art. 238 -248 ustawy o działalności ubezpieczeniowej oraz rozdziału IV w tytule I rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2015/35.

Towarzystwo posiada podstawowe środki własne obejmujące nadwyżkę aktywów dla celów wypłacalności nad zobowiązaniami dla celów wypłacalności w kwocie 52 741 tys. zł., czyli na poziomie wyższym niż kapitałowy wymóg wypłacalności.

Lp.	Wyszczególnienie	Wartości w tys. zł
1.	Podstawowe środki własne	52 741
	- kapitał zakładowy - kategoria I	21 030
	- rezerwa uzgodnieniowa - kategoria I	31 711
2.	Uzupełniające środki własne	0
3.	Dopuszczone środki własne (EOF)	52 741
4.	Kapitałowy wymóg wypłacalności (SCR)	15 326
5.	Nadwyżka dopuszczonych środków własnych nad kapitałowym wymogiem wypłacalności	37 415
6.	Współczynnik EOF/SCR	344%

2.6 MINIMALNY WYMÓG KAPITAŁOWY

Minimalny wymóg kapitałowy został obliczony zgodnie z art. 271 -275 ustawy o działalności ubezpieczeniowej oraz rozdziału VII i X w tytule I rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2015/35

Towarzystwo ustaliło minimalny wymóg kapitałowy w kwocie 16 009 tys. zł. Jako równowartość 3 700 tys. EUR przeliczonych po kursie z dnia 2016-10-31, który wynosił 4,3267 zł./EUR. Odpowiada on kwocie bazowej dla nieprzekraczalnego dolnego progu minimalnego wymogu kapitałowego.

2.7 DOPUSZCZONE PODSTAWOWE ŚRODKI WŁASNE A MINIMALNY WYMÓG KAPITAŁOWY

Towarzystwo posiada dopuszczalne środki własne na poziomie wyższym niż minimalny wymóg kapitałowy.

Lp.	Wyszczególnienie	Wartości w tys. zł
1.	Dopuszczone środki własne (EOF)	52 741
2.	Minimalny wymóg kapitałowy (MCR)	16 009
3.	Nadwyżka dopuszczonych środków własnych nad kapitałowym wymogiem wypłacalności	36 732
4.	Współczynnik EOF/SCR	329%

Podsumowanie wyników badania

Wyniki przeprowadzonego badania potwierdzają kompletność, prawidłowość obliczeń, zasadność stosowanych uproszczeń odpowiednio do skali i złożoności prowadzonej działalności. Sprawozdanie o wypłacalności i kondycji finansowej przedstawia rzetelnie i jasno informacje o wypłacalności i kondycji finansowej badanego Towarzystwa na dzień 31.12.2016 r. zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami ustawy z dnia 11.09.2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz.U. 2015 poz. 1844 z dnia 10.11.2015 r. z późniejszymi zmianami) oraz tytułu I rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2015/35 z dnia 10.10.2014 r. uzupełniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz.U UE L.12 z dnia 17.01.2015 r. str. 1 z późniejszymi zmianami)

W oparciu o powyższe wnioski wydano opinię z badania bez zastrzeżeń.

Raport sporządzono w 4 egzemplarzach.

Tomasz Chojnowski
(nr w rejestrze 9635)

Kluczowy Biegły Rewident

przeprowadzający badanie w imieniu

Zespołu Ekspertów Finansowych „Auditor” sp. z o.o. Sopot, Al. Niepodległości 792/6 wpisanego na listę podmiotów uprawnionych do badania sprawozdań finansowych pod nr 914

Sopot, dnia 15 maja 2017 r.

Sprawozdanie na temat wypłacalności i kondycji finansowej

TU SKOK ŻYCIE SA

Em I KL

Spis treści

Podsumowanie	3
A. Działalność i wyniki operacyjne	4
A1. Działalność	4
A2. Wynik z działalności ubezpieczeniowej	5
A3. Wynik z działalności lokacyjnej (inwestycyjnej)	6
A4. Wyniki z pozostałych rodzajów działalności	7
A5. Wszelkie inne informacje	8
B. System zarządzania	8
B1. Informacje ogólne o systemie zarządzania	8
B2. Wymogi dotyczące kompetencji i reputacji	12
B3. System zarządzania ryzykiem, w tym własna ocena ryzyka i wypłacalności	13
B4. System kontroli wewnętrznej	17
B5. Funkcja audytu wewnętrznego	19
B6. Funkcja aktuarialna	19
B7. Outsourcing	20
C. Profil ryzyka	21
C1. Ryzyko aktuarialne	21
C2. Ryzyko rynkowe	23
C3. Ryzyko kredytowe	26
C4. Ryzyko płynności	27
C5. Ryzyko operacyjne	29
C6. Pozostałe istotne ryzyka	31
C7. Wszelkie inne informacje	36
D. Wycena do celów wypłacalności	36
D1. Aktywa	40
D2. Rezerwy techniczno – ubezpieczeniowe	45
D3. Inne zobowiązania	50
D4. Alternatywne metody wyceny	53
D5. Wszelkie inne informacje	53
E. Zarządzanie kapitałem	53
E1. Środki własne	53
E2. Kapitałowy wymóg wypłacalności i minimalny wymóg kapitałowy	54

E3.	Zastosowanie podmodułu ryzyka cen akcji opartego na duracji do obliczenia kapitałowego wymogu wypłacalności	55
E4.	Różnice między formułą standardową a stosowanym modelem wewnętrznym	55
E5.	Niezgodność z minimalnym wymogiem kapitałowym i niezgodność z kapitałowym wymogiem wypłacalności	55
E6.	Wszelkie inne informacje	55

DM Q KH

Podsumowanie

Zgodnie z art. 284 w zw. z art. 335 ust. 9 i 10 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie Spółdzielczych Kas Oszczędnościowo-Kredytowych SA (dalej: „Towarzystwo”) odpowiedzialne jest za sporządzenie sprawozdania na temat wypłacalności i kondycji finansowej, które przedstawia w sposób rzetelny i jasny wszelkie istotne informacje ilościowe i jakościowe dotyczące działalności i wyników operacyjnych Towarzystwa, jego systemie zarządzania, profilu ryzyka, wycenie do celów wypłacalności oraz zarządzania kapitałem.

W roku 2016 Towarzystwo prowadziło działalność ubezpieczeniową w zakresie ubezpieczeń na życie Działu I w grupach 1-5. Portfel ubezpieczeniowy obejmował następujące linie biznesowe:

- 1) 2. Ubezpieczenia na wypadek utraty dochodów
- 2) 30. Ubezpieczenia na życie z udziałem w zysku
- 3) 31. Ubezpieczenia związane z Ubezpieczeniowymi Funduszami Kapitałowymi
- 4) 32. Pozostałe ubezpieczenia na życie.

W związku z prowadzoną działalnością, zgodnie ze stanem na 31 grudnia 2016r., Towarzystwo było zobowiązane do utrzymywania środków własnych równych kapitałowemu wymogowi wypłacalności na poziomie 15 326 tys. PLN. Był to poziom niższy od minimalnego wymogu wypłacalności, który wynosił 16 009 tys. PLN. Środki własne Towarzystwa wynosiły 52 741 tys. PLN, więc pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności środkami własnymi wyniosło 344%, natomiast pokrycie minimalnego wypłacalności środkami własnymi wyniosło 329%.

Tak duża nadwyżka w pokryciu wymogów wypłacalności świadczy o solidnym wyposażeniu kapitałowym Towarzystwa w stosunku do rozmiarów prowadzonej działalności ubezpieczeniowej.

Towarzystwo wdrożyło system zarządzania ryzykiem, który spełnia wymogi dyrektywy Wypłacalność II oraz ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej. Dla wszystkich istotnych z punktu widzenia Towarzystwa rodzajów ryzyka powstała dokumentacja opisująca proces identyfikacji, pomiaru, ograniczania, monitorowania i raportowania. Wdrożony system zarządzania ryzykiem jest zorganizowany adekwatnie do skali i charakteru prowadzonej działalności.

Istotnym ryzykiem dla Towarzystwa w 2016r. było dostosowanie Towarzystwa do wymogów nowej ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej oraz aktów wykonawczych do tej ustawy (m.in. z zakresu sprawozdawczości), które w istotny sposób wpłynęły na działalność Towarzystwa. Ponadto, w 2016 roku zaczęły obowiązywać wydane przez KNF:

- 1) Stanowisko (dobre praktyki na rynku finansowym) KNF w sprawie systemu zarządzania – Towarzystwo podjęło niezbędne kroki w zakresie dostosowania struktury organizacyjnej, w tym odpowiedzialności poszczególnych Członków Zarządu za obszary działalności Towarzystwa, tak, by unikać potencjalnych konfliktów interesów.
- 2) Rekomendacje dotyczące systemu zarządzania produktem oraz badania adekwatności produktu – Towarzystwo podjęło działania w zakresie modyfikacji i stworzenia nowych regulacji w zakresie procesu tworzenia i modyfikacji produktów ubezpieczeniowych celem zminimalizowania ryzyka operacyjnego i compliance.

- 3) Wytyczne dotyczące zarządzania obszarami technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego – Towarzystwo podjęło niezbędne kroki w celu dostosowania obszaru IT do nowych wymogów. Prace zostały zakończone w tym zakresie.
- 4) Wytyczne dotyczące tworzenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych – Towarzystwo dostosowało obszar tworzenia, modyfikacji, kontroli rezerw techniczno-ubezpieczeniowych a także dokonało przeglądu i aktualizacji zakresów obowiązków przypisanych funkcji aktuarialnej.

Integralną część niniejszego sprawozdania stanowi Załącznik 1 – *Sprawozdanie na temat wypłacalności i kondycji finansowej TU SKOK Życie SA za rok 2016 – formularze.xlsx* zawierający dane ilościowe odpowiadające działalności Towarzystwa.

A. Działalność i wyniki operacyjne

A1. Działalność

Nazwa Towarzystwa: Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie Spółdzielczych Kas Oszczędnościowo-Kredytowych Spółka Akcyjna. Spółka może używać skrótu: TU SKOK ŻYCIE SA.

NIP: 525-21-50-753

REGON: 016228050

Adres Spółki: 81-743 SOPOT, ul. Władysława IV 22.

Towarzystwo prowadzi działalność w formie spółki akcyjnej, zawiązanej aktem notarialnym w dniu 16 grudnia 1999 roku przed notariuszem Magdaleną Proniewicz prowadzącym Kancelarię Notarialną w Warszawie (Repertorium Nr A-13167/99).

Spółka jest zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym, prowadzonym przez Sąd Rejonowy Gdańsk-Północ VIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem 0000014478.

Spółka prowadzi działalność ubezpieczeniową w zakresie ubezpieczeń na życie na podstawie zezwolenia Ministra Finansów z dnia 24 grudnia 1999r. Zezwolenie obejmuje działalność ubezpieczeniową w Dziale I w grupach 1-5.

Odpowiedzialność za nadzór finansowy nad Towarzystwem ponosi Komisja Nadzoru Finansowego z siedzibą w Warszawie.

Biegły rewident zakładu – Tomasz Chojnowski, tel.502-508-270, Marcin Biliński tel. 605-654-765.

Akcjonariusze Towarzystwa na dzień 31.12.2016 r.:

- 1) SKOK Holding S.a.r.l. z siedzibą w Luksemburgu, będące właścicielem 554.445 akcji,
- 2) Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych Spółdzielczych Kas Oszczędnościowo – Kredytowych z siedzibą w Sopocie, będące właścicielem 195.000 akcji,
- 3) Fundacja Wspierania Ubezpieczeń Wzajemnych z siedzibą w Sopocie, będąca właścicielem 555 akcji.

Wszystkie akcje są zwykłe.

Towarzystwo nie należy do grupy.

Towarzystwo prowadzi działalność na terenie RP, głównie na rynku Spółdzielczych Kas Oszczędnościowo – Kredytowych (SKOK) i ich członków. Zostały wyodrębnione następujące linie biznesowe:

Linia biznesu		Produkty
30	Ubezpieczenia na życie z udziałem w zysku	Met Kapitał grupa 1, Met Student GA grupa 1;
31	Ubezpieczenia związane z UFK	Profit, Progres, IKE, MetFundusz, Met Student UL;
32	Pozostałe ubezpieczenia na życie	Promesa, Promesa Komfort, Promesa Super Komfort, Promesa Premium, Promesa Standard, Sezam, Linea, Chwilówka, Bonus, Renta, LPP grupa 1, Optimum Senior Bis, Optimum grupa 1, Optimum Max grupa 1, Optimum Pracownik grupa 1, Optimum Związkowiec grupa 1, Vertus grupa 1, Met Ochrona grupa 1, Posag, Twoja Linia grupa 1, Twoja Promesa
2	Ubezpieczenia na wypadek utraty dochodów	Optimum grupa 5, Optimum Max 5, Optimum Pracownik grupa 5, Optimum Związkowiec 5, Vertus grupa 5, MetKapitał grupa 5, MetStudent GA grupa 5, LPP grupa 5, Twoja Linia grupa 5

W okresie sprawozdawczym istotny wpływ na Towarzystwo miała wysoka konkurencyjność, a także problemy kapitałowe i reputacyjne systemu SKOK, które spowodowały zmniejszenie skali ich działalności, a co za tym idzie zmniejszenie przypisu Towarzystwa generowanego z głównego rynku docelowego.

A2. Wynik z działalności ubezpieczeniowej

Wyszczególnienie	dane w tys. zł
Składka przypisana brutto	45 091
Wynik techniczny	(-) 1 825
Wynik netto	200

Niższy o 3.879 tys. PLN. wynik finansowy niż zakładany w planach finansowych był spowodowany przede wszystkim niewykonaniem planowanego przypisu na 2016r. oraz niższym niż zakładano wskaźnikiem rentowności lokat. Przypis składki za 2016 r. stanowił 48% planu, co wynika głównie z niewykonania planowanego przypisu w grupie 3 w związku z niemożnością osiągnięcia porozumienia w kwestii dystrybucji produktu tworzonego specjalnie na potrzeby pojedynczego partnera zewnętrznego. Rentowność lokat planowana była na 2,77%, jednakże faktycznie zrealizowana okazała się niższa, na co miały wpływ okoliczności wskazane w punkcie A.3.

W poniższej tabeli wyodrębnione zostały wyniki osiągnięte w poszczególnych liniach biznesowych w 2016 roku.

Linia biznesu		dane w tys. PLN
30	Ubezpieczenia na życie z udziałem w zysku	-92
31	Ubezpieczenia związane z UFK	-528
32	Pozostałe ubezpieczenia na życie	-1 851
2	Ubezpieczenia na wypadek utraty dochodów	45
	razem	-2 426

Wynik osiągnięty w poszczególnych liniach biznesowych ogółem jest niższy od wyniku technicznego Towarzystwa, gdyż nie zawiera osiągniętego dochodu z działalności lokacyjnej w wysokości 600 tys. PLN. (w liniach biznesowych uwzględnione są jedynie koszty działalności lokacyjnej).

Szczegółowe informacje o przychodach i kosztach poszczególnych linii biznesowych zawiera ją formularze S.05.01.02-01 oraz S.05.01.02-01 w układzie zgodnym z Rozporządzeniem wykonawczym Komisji UE 2015/2452 z dnia 02 grudnia 2015.

Towarzystwo prowadzi działalność jedynie na obszarze RP, dlatego nie wypełnia formularza S.05.02.01.

A3. Wynik z działalności lokacyjnej (inwestycyjnej)

Przychody i koszty z działalności lokacyjnej w podziale na grupy aktywów oraz informacje dotyczące składników tych lokat:

Wyszczególnienie	dane w tys. PLN
Przychody z lokat, w tym:	4 445
z udziałów, akcji, innych papierów wartościowych o zmiennej kwocie dochodu oraz jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych w funduszach inwestycyjnych	287
z dłużnych papierów wartościowych oraz innych papierów wartościowych o stałej kwocie dochodu	1 437
z lokat terminowych w instytucjach kredytowych	85
Wynik dodatni z realizacji lokat	2 636
Nie zrealizowane zyski z lokat	271
Koszty działalności lokacyjnej, w tym:	4 488
Pozostałe koszty działalności lokacyjnej	502
Wynik ujemny z rewaloryzacji lokat	1 871
Wynik ujemny z realizacji lokat	2 115
Nie zrealizowane straty na lokatach	130
Wynik z działalności lokacyjnej bez uwzględniania pozostałych kosztów z działalności lokacyjnej	600
Wynik z działalności lokacyjnej po uwzględnieniu pozostałych kosztów z działalności lokacyjnej	98

Wyniki z działalności lokacyjnej bez uwzględniania pozostałych kosztów działalności lokacyjnej w podziale na rodzaje lokat:

Rodzaj lokaty	dane w tys. PLN
depozyty bankowe	72
udziały w TZ SKOK	-1 804
akcje notowane na giełdzie	-21
obligacje Skarbu Państwa	1 712
certyfikaty inwestycyjne	-86
skrypty podporządkowane	610
jednostki uczestnictwa TFI	117
razem	600

Rentowność lokat (uwzględniająca zyski i straty ujęte w kapitale własnym) w badanym okresie wyniosła:

Wskaźniki rentowności lokat (%)	dane w %
Wskaźnik rentowności lokat poz. B bilansu	0,24
Wskaźnik rentowności lokat poz. C bilansu	1,9

Znaczny wpływ na mniejszą niż zakładaną rentowność lokat w 2016 r. miał odpis z tytułu trwałej utraty wartości dla posiadanych przez Towarzystwo akcji w TZ SKOK SKA. Wycenę sporządzono metodą DCF z zastosowaniem dyskonta z tytułu ograniczonej płynności akcji na poziomie 10%. Dokonano odpisu (wynik ujemny z rewaloryzacji lokat) w wysokości 1.871 tys. PLN.

Informacje dotyczące wszelkich zysków i strat z działalności lokacyjnej ujętych bezpośrednio w kapitale własnym:

wyszczególnienie	dane w tys. PLN
wycena niezrealizowana jednostki uczestnictwa w towarzystwach funduszy inwestycyjnych	-225
wycena niezrealizowana (różnica między wartością rynkową a skorygowaną ceną nabycia) skrypty	29
wycena niezrealizowana (różnica między wartością rynkową a skorygowaną ceną nabycia) obligacje Skarbu Państwa	-166
aktywa i rezerwy z tytułu podatku odroczonego	69
kapitał z aktualizacji wyceny na dzień 31-12-2016	-293

W kapitale z aktualizacji wyceny ujęta została wycena lokat Towarzystwa dostępnych do sprzedaży, które nie są uwzględniane przy ustalaniu wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych.

Towarzystwo w 2016 roku było w posiadaniu skryptów podporządkowanych nabytych w latach 2014-2015 od spółki Ask Invest S.a.r.l z siedzibą w Luksemburgu. W ciągu roku nastąpiła spłata kapitału w wysokości 5.036 tys. PLN., co spowodowało, że na koniec roku wartość skryptów wyniosła 3.547 tys. PLN. Ponadto, Towarzystwo w ciągu roku otrzymało 610 tys. PLN z tytułu odsetek zgodnie z warunkami umowy.

wyszczególnienie	01-01-2016	spłata skryptu	31-12-2016
skrypt podporządkowany 26.A.SP	2 582	2 582	0,00
skrypt podporządkowany 26.B.SP	6 000	2 453	3 547
razem	8 582	5 036	3 547

A4. Wyniki z pozostałych rodzajów działalności

Towarzystwo uzyskało przychody z pozostałych rodzajów działalności z tytułu:

- 1) pośrednictwa w zbywaniu i odkupywaniu jednostek uczestnictwa w wysokości 26 tys. PLN,
- 2) sprzedaży pozostałych składników majątku w wysokości 44 tys. PLN,
- 3) wynajmu składników majątku w wysokości 100 tys. PLN.

Ponadto, pozostałe przychody Towarzystwa w wysokości 2410 tys. PLN. były spowodowane rozwiązaniem rezerw z tytułu zwrotu składek.

Ogólny wpływ na wynik finansowy Towarzystwa przychodów i kosztów z pozostałych rodzajów działalności wyniósł (+) 2.203 tys. PLN.

A5. Wszelkie inne informacje

Towarzystwo przewiduje kontynuację działalności na dotychczasowym rynku docelowym Spółdzielczych Kas Oszczędnościowo – Kredytowych (SKOK) i ich członków oraz będzie poszukiwało możliwości rozwoju na rynkach innych niż SKOK. W efekcie Towarzystwo planuje w 2017 osiągnięcie poziomu składki przypisanej brutto w wysokości 43.297 tys. PLN. Planowany wynik techniczny wyniesie 119 tys. PLN., a wynik netto 1.296 tys. PLN.

B. System zarządzania

B1. Informacje ogólne o systemie zarządzania

Zadania i kompetencje władz Towarzystwa Ubezpieczeń na Życie Spółdzielczych Kas Oszczędnościowo – Kredytowych Spółki Akcyjnej zwanego dalej Towarzystwem określa statut Towarzystwa oraz regulaminy Walnego Zgromadzenia, Rady Nadzorczej i Zarządu.

Zarząd Towarzystwa działa na podstawie przepisów Kodeksu Spółek Handlowych, ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej oraz innych obowiązujących przepisów prawa odnoszących się do działalności prowadzonej przez Spółkę, a także statutu.

Zarząd Towarzystwa składa się z trzech osób: Prezesa Zarządu, Wiceprezesa Zarządu i Członka Zarządu. Członków Zarządu powołuje i odwołuje Rada Nadzorcza.

W okresie sprawozdawczym wprowadzono zmiany w strukturze organizacyjnej w związku z nowym podziałem obowiązków pomiędzy członków Zarządu oraz wydzielono stanowisko odpowiedzialne za obsługę Nadzoru właścicielskiego.

Prezesowi Zarządu odpowiedzialnemu za Pion Zarządu, który jednocześnie pełni funkcję Dyrektora Generalnego, podlegają następujące obszary: audyt wewnętrzny, obszar prawny, funkcja compliance, funkcja aktuarialna, administracja, sprawy personalne, reklamacje, obsługa organów władz Towarzystwa, inwestycje oraz nadzór właścicielski, system zarządzania jakością, IT, zarządzanie projektami, bezpieczeństwo informacji.

Wiceprezesowi Zarządu odpowiedzialnemu za Pion Ubezpieczeń, który jednocześnie pełni funkcję Dyrektora Finansowego, podlegają następujące obszary: ubezpieczenia, likwidacja roszczeń, reasekuracja, rozliczenia z klientem i kontrahentem, finanse, funkcja zarządzania ryzykiem oraz system kontroli wewnętrznej.

Członkowi Zarządu odpowiedzialnemu za sprzedaż, który jednocześnie pełni funkcję Dyrektora Pionu Sprzedaży i Szkoleń, podlegają następujące obszary: sprzedaż, komunikacja i marketing, infolinia.

Stały nadzór nad działalnością Towarzystwa sprawuje Rada Nadzorcza. Rada Nadzorcza ustanawia Zarząd Towarzystwa, reprezentuje Towarzystwo przy zawieraniu umów pomiędzy Towarzystwem a członkami Zarządu oraz reprezentuje Towarzystwo w sporach pomiędzy członkami Zarządu a Towarzystwem.

Do kompetencji Rady Nadzorczej należy stały nadzór nad działalnością Spółki we wszystkich dziedzinach jej działalności, a w szczególności

- 1) ocena sprawozdania finansowego Towarzystwa oraz sprawozdania Zarządu z działalności Towarzystwa w zakresie ich zgodności z księgami i dokumentami jak i ze stanem faktycznym;
- 2) powoływanie i odwoływanie członków Zarządu;
- 3) opracowywanie i przedstawianie raz w roku Walnemu Zgromadzeniu raportu z oceny funkcjonowania polityki wynagradzania w Towarzystwie;
- 4) wyrażanie opinii w przedmiocie zawierania przez Towarzystwo transakcji z podmiotami powiązanymi z Towarzystwem istotnie wpływających na sytuację finansową lub prawną Towarzystwa lub prowadzących do nabycia lub zbycia albo innego rozporządzenia znacznym majątkiem Towarzystwa;
- 5) zatwierdzanie strategii prowadzenia działalności Towarzystwa i strategii zarządzania ryzykiem a także podejmowanie niezbędnych czynności nadzorczych w zakresie realizacji przyjętych celów strategicznych, istotnych zmian poziomu ryzyka lub materializacji istnych ryzyk w działalności Spółki, a także w zakresie sprawozdawczości finansowej;
- 6) wykonywanie zadań komitetu audytu,
- 7) ocena stosowania wprowadzonych w Spółce Zasad Ładu Korporacyjnego, zasad dotyczących dystrybucji ubezpieczeń a także adekwatności, efektywności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej;
- 8) wyrażanie zgody na powoływanie i odwoływanie przez Zarząd osoby kierującej komórką audytu wewnętrznego oraz osoby kierującej komórką do spraw zapewnienia zgodności;

Zasady oraz tryb działania Rady Nadzorczej zostały opisane w Regulaminie Rady Nadzorczej.

Wszystkie zadania dla jednostek organizacyjnych oraz samodzielnych stanowisk określone zostały w Regulaminie organizacyjnym Towarzystwa. Poszczególne osoby posiadają też stosowne pełnomocnictwa nadawane przez Zarząd.

Obok struktury organizacyjnej zostały powołane komitety: Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem, Komitet Projektowy oraz Komitet Audytu.

Komitet Projektowy został powołany uchwałą Zarządu, podlegają mu wszystkie inicjatywy projektowe związane z rozwojem strategicznym i rozwojem działalności operacyjnej Towarzystwa. Przewodniczącym Komitetu Projektowego jest członek Zarządu. Szczegółowy zakres funkcjonowania komitetu zawarty jest w regulaminie Komitetu Projektowego.

Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem został powołany uchwałą Zarządu a jego celem jest nadzorowanie procesów zarządzania ryzykiem w Towarzystwie. Członkami Komitetu ds. Zarządzania Ryzykiem są: Zarząd, osoba nadzorująca funkcję zarządzania ryzykiem, osoba nadzorująca funkcję aktuarialną oraz wybrani przedstawiciele Działu Aktuarialnego. Zadania oraz tryb działania Komitetu zostały opisane w Regulaminie Komitetu ds. Zarządzania Ryzykiem.

Komitet Audytu – funkcję tę pełni Rada Nadzorcza zgodnie z Regulaminem Rady Nadzorczej.

W strukturze organizacyjnej Towarzystwo wyodrębniło osoby nadzorujące kluczowe funkcje: Audytora Wewnętrznego, Compliance Officera, Dyrektora Działu Aktuarialnego oraz Dyrektora ds. Ryzyka.

Audytor Wewnętrzny nadzorujący funkcję audytu wewnętrznego odpowiada w szczególności za:

- 1) dostarczanie niezależnej i obiektywnej oceny adekwatności i efektywności systemu zarządzania ryzykiem, systemu kontroli wewnętrznej oraz ładu organizacyjnego,
- 2) opracowywanie- poprzez podejście oparte na ryzyku- i przedkładanie do zatwierdzenia przez Zarząd rocznego planu audytu wewnętrznego,
- 3) przeprowadzanie audytów wewnętrznych zgodnie z zatwierdzonym przez Zarząd rocznym planem audytów wewnętrznych,
- 4) przeprowadzanie audytów doraźnych oraz zadań o charakterze doradczym- które nie były ujęte w rocznym planie audytów wewnętrznych- z własnej inicjatywy, na wniosek Zarządu lub któregośkolwiek z jego członków,
- 5) sporządzanie raportów z przeprowadzanych audytów wewnętrznych,
- 6) wydawanie zaleceń na podstawie przeprowadzonych audytów wewnętrznych wraz z określeniem czasu na wdrożenie zalecanych zmian oraz osób odpowiedzialnych,
- 7) sporządzanie kwartalnych i rocznych sprawozdań dla Zarządu i Rady Nadzorczej w zakresie wykonania celów audytu wewnętrznego, rocznego planu audytu oraz statusu wdrożenia zaleceń wydawanych przez audytora wewnętrznego w wyniku przeprowadzanych zadań audytowych,
- 8) sporządzanie rocznego sprawozdania dla Zarządu i Rady Nadzorczej na temat oceny systemu zarządzania ryzykiem, systemu kontroli wewnętrznej oraz ładu organizacyjnego Towarzystwa.

Compliance Officer nadzorujący funkcję compliance odpowiada w szczególności za:

- 1) opracowywanie i wdrażanie dokumentacji z zakresu Compliance,
- 2) monitoring prawa i regulacji wewnętrznych, w tym cykliczny monitoring regulacji wewnętrznych i zgłaszanie potrzeb i wskazówek co do modyfikacji ich treści,
- 3) opiniowanie regulacji wewnętrznych, umów pod kątem ryzyka zgodności z prawem,
- 4) zarządzanie konfliktami interesów,
- 5) aktualizacja wiedzy pracowników na temat zmian w regulacjach wpływających na prowadzenie działalności Towarzystwa,
- 6) współpraca z jednostkami organizacyjnymi Towarzystwa w celu zapewnienia zgodności realizowanych procesów z obowiązującymi regulacjami i zasadami etyki,
- 7) przeciwdziałanie naruszaniu obowiązujących przepisów prawa poprzez opracowywanie wewnętrznych przepisów i regulacji,
- 8) monitorowanie, rejestrowanie i informowanie Zarządu, Dyrektora ds. Ryzyka, audytora wewnętrznego o wszelkich ryzykach braku zgodności procesów zachodzących w Towarzystwie.

Dyrektor Działu Aktuarnego nadzorujący funkcję aktuarną odpowiada w szczególności za:

- 1) nadzór nad ustalaniem wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów rachunkowości,
- 2) koordynacja ustalania wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności,
- 3) nadzorowanie ustalania wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych tworzonych dla celów wypłacalności w przypadku stosowania przybliżeń, w tym podejścia indywidualnego,
- 4) zapewnienie adekwatności metod i stosowanych modeli, jak również założeń przyjętych do ustalania wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych,
- 5) porównywanie najlepszych oszacowań w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych tworzonych dla celów wypłacalności z danymi wynikającymi ze zgromadzonych doświadczeń,

- 6) nadzór nad wyliczaniem kapitałowego wymogu wypłacalności,
- 7) informowanie Zarządu i Rady Nadzorczej Towarzystwa o wiarygodności i adekwatności ustalania wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności,
- 8) wyrażanie opinii na temat ogólnej polityki przyjmowania ryzyka do ubezpieczenia,
- 9) wyrażanie opinii na temat adekwatności rozwiązań w zakresie reasekuracji,
- 10) udział we wdrażaniu efektywnego systemu zarządzania ryzykiem.

Dyrektor ds. Ryzyka nadzorujący funkcję zarządzania ryzykiem odpowiada w szczególności za:

- 1) rozwój strategii, metod, procesów i procedur identyfikacji, oceny, monitorowania i kontroli ryzyk, na jakie narażone jest Towarzystwo,
- 2) rozwijanie i utrzymanie systemu zarządzania ryzykiem,
- 3) opracowanie, wdrożenie i rozwijanie metodologii i procesów systemu kontroli wewnętrznej,
- 4) monitorowanie skuteczności systemu zarządzania ryzykiem oraz systemu kontroli wewnętrznej,
- 5) odpowiedzialność za proces przeprowadzania własnej oceny ryzyka i wypłacalności (ORSA),
- 6) dążenie do optymalnego wykorzystania systemu zarządzania ryzykiem w procesie podejmowania decyzji przez Zarząd Towarzystwa,
- 7) podejmowanie inicjatyw zmierzających do propagowania kultury zarządzania ryzykiem w Towarzystwie.

Wynagrodzenie dla Rady Nadzorczej ustala Walne Zgromadzenie. Wynagrodzenie dla Zarządu ustala Rada Nadzorcza. Z kolei nadzór nad polityką wynagradzania pracowników (w szczególności pełniących funkcje kluczowe) sprawuje Zarząd, który z oceny tej polityki przygotowuje raport dla Rady Nadzorczej, która go opiniuje.

Zgodnie z Regulaminem wynagradzania obowiązującym w Towarzystwie wynagrodzenie za pracę odpowiada rodzajowi pracy i wymaganiom kwalifikacyjnym, z uwzględnieniem ilości i jakości wykonywanej pracy. Na wynagrodzenie pracownika składa się wynagrodzenie zasadnicze i miesięczna premia regulaminowa w wysokości nie wyższej niż 20% wynagrodzenia zasadniczego. Wypłata powyższej premii uzależniona jest od staranności, z jaką pracownik wykonuje powierzone mu zadania oraz spełniania warunku przestrzegania zasad wynikających z kodeksu pracy lub regulacji wewnętrznych.

Zmiennym składnikiem wynagrodzenia pracowników Działu Sprzedaży jest premia sprzedażowa. Jej wysokość uzależniona jest od:

- 1) realizacji planów sprzedaży,
- 2) osiągnięcia ustalonego wskaźnika zabezpieczenia pożyczek ubezpieczeniami,
- 3) realizacji celów w programach aktywizacji osób wykonujących czynności agencyjne.

Przy ustalaniu wysokości premii oceniana jest również jakość pracy i jeżeli ocena daje podstawy do uznania, że pracownik działa bez uwzględniania interesów klientów, wysokość premii ulega zmniejszeniu. W szczególności ocenia się:

- 1) możliwości wystąpienia w procesie sprzedaży konfliktu interesów;
- 2) liczby wypowiedzianych przez klientów umów ubezpieczenia (tzw. lapy), wynikających m.in. z błędów popełnionych przez pracownika podczas oferowania produktów nieadekwatnych do potrzeb klienta;
- 3) poziom szkodowości;
- 4) wyniki satysfakcji klienta oparte na analizach reklamacji a także badaniach marketingowych;

- 5) praktyki sprzedażowe polegające na budowaniu u klientów poczucia niezbędności umowy ubezpieczenia, poprzez wywieranie presji celem jej zawarcia.

Polityka wynagradzania osób pełniących kluczowe funkcje przewiduje przy przyznawaniu premii uznaniowej zastosowanie korekty w dół w przypadku nadmiernej ekspozycji na obecne bądź przyszłe ryzyka, biorąc pod uwagę profil ryzyka Towarzystwa i koszt kapitału.

Pracodawca oferuje swoim Pracownikom Pracowniczy Program Emerytalny i gwarantuje maksymalną składkę podstawową obciążoną jedynie podatkiem, tj. 7% oskładkowanego wynagrodzenia otrzymywanego od Pracodawcy. Uczestnictwo w programie jest dobrowolne, a przystąpienie do niego warunkowane jest przepracowaniem co najmniej trzech miesięcy u Pracodawcy.

W zakresie transakcji zawartych z udziałowcami, osobami wywierającymi znaczący wpływ na zakład oraz z członkami organu administrującego, zarządzającego lub nadzorczego, na dzień bilansowy aktywne są:

- a) siedem umów ubezpieczenia z członkami Zarządu Towarzystwa na łączną sumę ubezpieczenia 425 tys. PLN, w tym umowy z Ubezpieczeniowymi Funduszami Kapitałowymi w wysokości 149 tys. PLN
- b) dwie umowy ubezpieczenia z członkami Rady Nadzorczej na łączną sumę ubezpieczenia 66 tys. PLN, w tym umowy z Ubezpieczeniowymi Funduszami Kapitałowymi w wysokości 66 tys. PLN.

B2. Wymogi dotyczące kompetencji i reputacji

Towarzystwo powierza wykonywanie zadań z zakresu jego działalności osobom posiadającym niezbędną wiedzę i umiejętności, nad którymi nadzór sprawują osoby posiadające także odpowiednie doświadczenie. Określając zakres powierzanych zadań Towarzystwo bierze pod uwagę możliwość właściwego i rzetelnego wykonania tych zadań na danej funkcji/stanowisku.

Głównym dokumentem obowiązującym w Towarzystwie opisującym zasady i procedury zapewnienia spełnienia wymogów weryfikacji kwalifikacji i reputacji pracowników pełniących kluczowe funkcje/stanowiska jest „Polityka weryfikacji kwalifikacji i reputacji”, zatwierdzona przez Zarząd Towarzystwa.

Polityka powyższa opisuje:

- 1) sposób i odpowiedzialność na etapie rekrutacji kluczowych pracowników, w tym minimalne kryteria kompetencyjne i reputacyjne dla poszczególnych kluczowych funkcji, które są wyznacznikiem w procesie rekrutacji,
- 2) zasady weryfikacji i uzupełniania wiedzy oraz kwalifikacji osób pełniących kluczowe funkcje/stanowiska.

Dokumentem uzupełniającym do powyższej Polityki jest „Profil stanowiska pracy” przygotowany dla poszczególnych kluczowych funkcji/stanowisk. Przeglądu profili stanowisk pracy, ze szczególnym uwzględnieniem adekwatności do wymagań funkcji/stanowisk kluczowych, dokonuje raz w roku Kierownik Zespołu HR we współpracy z Zarządem Towarzystwa.

Osoby, które faktycznie zarządzają zakładem lub wykonują czynności w ramach innych kluczowych funkcji podlegają szczególnym zasadom rekrutacji. Podczas rekrutacji kandydaci zobowiązani są przedłożyć do wglądu dokumentację potwierdzającą wiedzę, kwalifikacje, reputację oraz doświadczenie niezbędne na

danym stanowisku. W trakcie rekrutacji na kluczowe funkcje Towarzystwo stosuje określone wymagania kompetencyjne i reputacyjne, w szczególności (w zależności od rodzaju stanowiska):

- 1) w ramach podstawowych kryteriów w zakresie doświadczenia i kwalifikacji: odpowiednie wykształcenie, doświadczenie zawodowe, znajomość języków obcych, zarządzanie projektami, niekaralność, posiadanie pełnej zdolności do czynności prawnych, posiadanie niezbędnych licencji
- 2) w ramach wymagań technicznych i kompetencyjnych: znajomość branży finansowo-ubezpieczeniowej, wysoko rozwinięte kompetencje menedżerskie w dedykowanych obszarach, wysokie umiejętności interpersonalne, komunikacyjne i analityczne, wiedza nt procesów biznesowych,

Osoby pełniące kluczowe dla Towarzystwa funkcje/stanowiska podlegają regularnej ocenie pracowniczej. Podczas przeprowadzania oceny kompetencji brane są pod uwagę w szczególności:

- 1) wiedza specjalistyczna niezbędna do realizowania powierzonych zadań w ramach pełnionej kluczowej funkcji/stanowiska,
- 2) jakość wykonywanych zadań,
- 3) stopień oraz sposób realizacji założonych celów,
- 4) nastawienie na podnoszenie kwalifikacji,
- 5) zaangażowanie w promowanie postaw proaktywnej współpracy.

Podczas przeprowadzania weryfikacji reputacji, brane są pod uwagę w szczególności:

- 1) postępowanie zgodnie z systemem wartości, zasadami i regułami obowiązującymi w Towarzystwie,
- 2) dbałość o wizerunek Towarzystwa,
- 3) otrzymane nagrody oraz upomnienia i kary,
- 4) analiza opinii dotyczących postawy pracownika pozyskanych od współpracowników i kontrahentów.

W przypadku stwierdzenia luki w wiedzy bądź kwalifikacjach, przełożony ustala ścieżkę rozwoju mającą na celu usunięcie stwierdzonych braków i we współpracy ze Specjalistą ds. Szkoleń Pracowników wnioskuje do Zarządu o wyrażenie zgody na doksztalcanie.

W przypadku niespełnienia wymogów w zakresie reputacji, Zarząd przeprowadza analizę stopnia naruszenia wymogu i, wspólnie z ocenianym, ustala możliwości skorygowania postawy ocenianego.

W przypadku rażącego naruszenia powyższych wymogów, właściwy organ władzy Towarzystwa (w zależności od kluczowej funkcji/stanowiska) może podjąć decyzję o rozwiązaniu stosunku pracy lub innego stosunku cywilnoprawnego.

B3. System zarządzania ryzykiem, w tym własna ocena ryzyka i wypłacalności

System Zarządzania Ryzykiem Towarzystwa obejmuje strategię, procesy oraz procedury niezbędne do identyfikowania, pomiaru, monitorowania, zarządzania i raportowania ryzyk.

Jednym z podstawowych dokumentów w Systemie Zarządzania Ryzykiem jest Strategia zarządzania ryzykiem, która zawiera następujące elementy:

- 1) Podstawowe definicje ryzyka i kategorii ryzyka, na które narażone jest Towarzystwo,
- 2) Odpowiedzialność za zarządzanie ryzykiem (model trzech linii obrony przed ryzykiem),
- 3) Apetyt na ryzyko,
- 4) Charakterystyka cyklu zarządzania ryzykiem,

- 5) Częstotliwość aktualizacji dokumentu,
- 6) Wykaz dokumentów powiązanych (m. in. dokumenty opisujące szczegółowe zasady zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka).

Proces zarządzania ryzykiem jest nadzorowany przez Radę Nadzorczą Towarzystwa, która raz na kwartał otrzymuje od osoby nadzorującej funkcję zarządzania ryzykiem Raport ryzyka zawierający informacje o profilu ryzyka w Towarzystwie oraz najważniejszych działaniach podejmowanych w zakresie zarządzania ryzykiem. Ponadto, raz na dwa miesiące Członek Rady Nadzorczej spotyka się z osobą nadzorującą funkcję zarządzania ryzykiem w celu omówienia bieżącej sytuacji w obszarze ryzyka a następnie informacje te referuje podczas posiedzenia Rady Nadzorczej.

Zarząd Towarzystwa odpowiada za strategiczne zarządzanie ryzykiem, w tym za nadzorowanie i monitorowanie działań podejmowanych przez Towarzystwo w zakresie zarządzania ryzykiem. Zarząd podejmuje najważniejsze decyzje mające wpływ na profil ryzyka Towarzystwa oraz uchwała regulacje niezbędne do wdrożenia efektywnego Systemu Zarządzania Ryzykiem.

W ramach Systemu Zarządzania Ryzykiem Zarząd powołał Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem, którego głównymi zadaniami są w szczególności:

- 1) nadzór nad procesami identyfikacji, pomiaru, monitorowania, kontroli i raportowania ryzyka,
- 2) opiniowanie podejmowanych działań zmierzających do utrzymania ryzyka na akceptowalnym poziomie,
- 3) badanie okresowej informacji przedstawiającej rodzaje i wielkość ryzyka w działalności Towarzystwa,
- 4) opiniowanie i/lub podejmowanie działań związanych z wdrożeniem i utrzymywaniem modelu standardowego Towarzystwa,
- 5) podejmowanie decyzji w zakresie funkcjonowania Systemu Zarządzania Ryzykiem w Towarzystwie.

Jak wspomniano w części B1. niniejszego sprawozdania, w skład Komitetu wchodzi Członkowie Zarządu, Dyrektor ds. Ryzyka pełniący nadzór nad funkcją zarządzania ryzykiem, Dyrektor Działu Aktuarnego pełniący nadzór nad funkcją aktuarną oraz wybrani przedstawiciele Działu Aktuarnego.

Proces zarządzania ryzykiem jest realizowany w trzech, wzajemnie niezależnych liniach obrony:

pierwsza linia obrony – obejmuje bieżące zarządzanie ryzykiem na poziomie jednostek i komórek organizacyjnych. Czynności te realizowane są przez wszystkie biznesowe i operacyjne jednostki organizacyjne Towarzystwa, w szczególności przez Dyrektorów Działów / Kierowników Zespołów pełniących funkcję Właścicieli ryzyk, natomiast pozostali pracownicy Towarzystwa odpowiedzialni są za przestrzeganie zasad zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, obowiązujących w Towarzystwie w formie wewnętrznych regulacji i zaleceń.

druga linia obrony – obejmuje inicjowanie oraz koordynowanie określonych działań zarządczych związanych z zarządzaniem ryzykiem i systemem kontroli wewnętrznej, w tym compliance, tj. tworzenie metod, narzędzi, procesów zarządzania ryzykiem. W ramach drugiej linii obrony szczególną rolę w procesie pełni Dyrektor ds. Ryzyka (osoba nadzorująca funkcję zarządzania ryzykiem) oraz Compliance Officer (osoba nadzorująca funkcję compliance).

trzecia linia obrony – obejmuje audyt wewnętrzny, który przeprowadza niezależne audyty elementów systemu zarządzania ryzykiem oraz mechanizmów kontrolnych wbudowanych w działalność Towarzystwa. Funkcja ta realizowana jest przez Audytora Wewnętrznego.

Cykl zarządzania ryzykiem w Towarzystwie obejmuje następujące etapy: identyfikacja, ocena, postępowanie z ryzykiem oraz monitorowanie i raportowanie ryzyka.

Celem identyfikacji ryzyka jest zapewnienie kompletnej i spójnej identyfikacji wszystkich, potencjalnie istotnych ryzyk, na które narażone jest Towarzystwo, zarówno cyklicznie, jak i w trybie ad-hoc. Właściciele ryzyk (pierwsza linia obrony) odpowiadają za proces identyfikacji ryzyk i weryfikowania wcześniej zidentyfikowanych ryzyk. Są oni także odpowiedzialni za zapewnienie, że ryzyka są właściwie udokumentowane.

Dyrektor ds. Ryzyka, wspólnie z Właścicielami ryzyk, opracowuje katalog ryzyk stanowiący przegląd potencjalnych ryzyk dla każdej kategorii, które są istotne dla organizacji. Katalog ryzyk podlega corocznej, a w razie konieczności – w trybie ad-hoc, aktualizacji przez Dyrektora ds. Ryzyka we współpracy z Właścicielami ryzyk.

Celem pomiaru ryzyka jest dokonanie pełnej i systematycznej oceny wszystkich zidentyfikowanych ryzyk. Pomiar ryzyka dokonuje się po uwzględnieniu wszystkich podjętych działań minimalizujących ryzyko (mechanizmów kontrolnych ryzyka), zatem ocenie podlega ryzyko netto. W zależności od kategorii ryzyka pomiar odbywa się na podstawie eksperckiej wiedzy osób zaangażowanych w proces zarządzania ryzykiem (ocena jakościowa) lub z wykorzystaniem formuły standardowej (ocena ilościowa). Ocena jakościowa ryzyka netto prowadzona jest przy użyciu dwóch parametrów: prawdopodobieństwa wystąpienia ryzyka oraz skutku (dla obu parametrów Towarzystwo stosuje skale pięciostopniowe) natomiast ocena ilościowa ryzyk prowadzona jest przy użyciu formuły standardowej. Na bazie wyników oceny prawdopodobieństwa i skutku wyznacza się istotność ryzyka i przyjmuje właściwą reakcję na ryzyko.

W Towarzystwie przyjęto następujące sposoby postępowania z ryzykiem: unikanie, ograniczanie, transfer, akceptacja ryzyka. Właściciele ryzyka są odpowiedzialni za zapewnienie, że stosowane przez nich środki ograniczające ryzyko są zgodne ze strategią ryzyka oraz innymi istotnymi wewnętrznymi instrukcjami i politykami.

Celem monitorowania ryzyka jest ustalenie w szczególności czy podejmowane działania minimalizujące ryzyko skutkują oczekiwanymi rezultatami oraz czy nie doszło do zmian w poziomie ryzyka. Za proces monitorowania ryzyk odpowiedzialni są Właściciele ryzyk.

Raportowanie ryzyk w Towarzystwie dzieli się na raportowanie cykliczne oraz raportowanie ad hoc. Raportowanie ad hoc służy uzupełnieniu cyklicznego procesu przepływu informacji, aby w szczególnych przypadkach umożliwić szybki obieg informacji. Częstotliwość oraz zakres raportów zostały określone w dokumentach opisujących zasady zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyk. Za raportowanie ryzyk odpowiedzialni są Właściciele ryzyka, odbiorcami jest Dyrektor ds. Ryzyka, Komitet ds. zarządzania ryzykiem oraz Zarząd.

W ramach apetytu na ryzyko Towarzystwo wdrożyło szereg limitów jak i Kluczowych Wskaźników Ryzyka dla poszczególnych rodzajów ryzyka. Szczegółowe zasady zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka zostały opisane w części C. niniejszego sprawozdania.

Towarzystwo dokonuje własnej oceny ryzyka i wypłacalności (dalej: „ORSA”) nie rzadziej, niż raz w roku. W przypadku, gdy wyniki ORSA odbiegają od progów akceptowalnych przez Towarzystwo, Zarząd Towarzystwa może zlecić inną częstotliwość. Każdorazowo, Zarząd aktywnie uczestniczy w procesie przeprowadzania

ORSA, kieruje jej przebiegiem i weryfikuje jej wyniki a następnie dokonuje przeglądu oceny i zatwierdza jej wyniki.

Głównym celem ORSA jest zapewnienie, że w Towarzystwie dokonywany jest proces oceny wszystkich ryzyk, na jakie Towarzystwo jest narażone oraz określenie ogólnych potrzeby w zakresie wypłacalności. Aby to osiągnąć, niezbędne jest istnienie w Towarzystwie właściwych procesów monitorowania i szacowania ryzyk oraz wyznaczania ogólnych potrzeb w zakresie wypłacalności, a także zapewnienie, że wyniki tych procesów stanowią istotną składową procesów decyzyjnych w Towarzystwie. Przeprowadzenie procesu ORSA, w szczególności przeprowadzenie oceny ogólnych potrzeb w zakresie wypłacalności, wymaga wkładu od większości jednostek organizacyjnych, zarówno biznesowych i operacyjnych (pierwsza linia obrony) jak i jednostek / stanowisk nadzorczych (druga linia obrony) jak i audytora wewnętrznego (trzecia linia obrony przed ryzykiem). Celem ORSA jest też analiza związku między profilem ryzyka, limitami tolerancji ryzyka i ogólnymi potrzebami w zakresie wypłacalności.

Towarzystwo przeprowadza proces ORSA wykorzystując aktualną dokumentację obowiązującą w Towarzystwie, w szczególności:

- 1) strategię zarządzania ryzykiem, politykami i procedurami opisującymi zarządzanie poszczególnymi rodzajami ryzyka,
- 2) politykę zarządzania kapitałem,
- 3) zasady przeprowadzania testów warunków skrajnych,
- 4) procedurę badania jakości danych.

Towarzystwo uwzględnia w ocenie ogólnych potrzeb w zakresie wypłacalności wszystkie istotne ryzyka na jakie jest narażone i na które może być narażone w perspektywie średnio- / ewentualnie długoterminowej jak również ryzyka nie ujęte w formule standardowej, niezależnie od tego czy są to ryzyka mierzalne czy też trudnomierzalne takie jak ryzyko strategiczne, czy też ryzyko reputacyjne.

Dokonując oceny ogólnych potrzeb w zakresie wypłacalności Towarzystwo podejmuje decyzje odnośnie metod służących do zarządzania i ograniczania ryzyka: czy są to zwiększone wymogi kapitałowe Towarzystwa, czy też inne techniki ograniczania ryzyk.

ORSA dostarcza m.in. informacji na temat obecnego profilu ryzyka Towarzystwa, przewidywanego rozwoju profilu ryzyka a także wynikających z tego tytułu potrzeb kapitałowych zatem jest uwzględniana przez Towarzystwo w procesie podejmowania strategicznych decyzji. Towarzystwo uwzględnia zatem wyniki ORSA oraz wnioski uzyskane w trakcie procesu tej oceny co najmniej w ramach zarządzania kapitałem, planowania działalności, opracowywania i tworzenia produktów ubezpieczeniowych.

Towarzystwo dokumentuje proces podejmowania kluczowych decyzji oraz czy w jakim zakresie została uwzględniona ORSA. Dokumentacja ta uwzględnia wpływ kluczowych decyzji na przyszłe wymogi kapitałowe oraz sposób w jaki Towarzystwo zamierza pozyskać ewentualnie potrzebny zwiększony kapitał. Zatem w ORSA, Towarzystwo uwzględnia planowaną strategię działalności Towarzystwa i kluczowe decyzje oraz na odwrót przy tworzeniu strategii działalności Towarzystwa i przy podejmowaniu kluczowych decyzji są uwzględniane wyniki ORSA.

Elementem strategii biznesowej Towarzystwa jest strategia zarządzania ogólnymi potrzebami w zakresie wypłacalności i ustawowymi wymogami kapitałowymi, strategia ta jest zintegrowana z zarządzaniem

wszystkimi istotnymi ryzykami, na które Towarzystwo jest (lub może być) narażone. Stąd też wyniki ORSA są uwzględniane w zarządzaniu Towarzystwem, w szczególności w podejmowaniu decyzji strategicznych.

Podsumowując, Towarzystwo wdrożyło system zarządzania ryzykiem, który w szczególności:

- 1) obejmuje strategię, procesy oraz procedury niezbędne do identyfikowania, pomiaru, monitorowania, zarządzania i raportowania istotnych ryzyk, na jakie narażone jest Towarzystwo;
- 2) określa role i odpowiedzialności osób odpowiedzialnych za zarządzanie ryzykiem na każdym poziomie organizacji;
- 3) jest dostosowany do struktury organizacyjnej oraz z procesów decyzyjnych zachodzących w Towarzystwie;
- 4) uwzględnia strategiczne cele Towarzystwa, w tym strategię zarządzania ryzykiem;
- 5) obejmuje stosowanie skutecznych mechanizmów kontrolujących i ograniczających zidentyfikowany, zmierzony lub oszacowany poziom ryzyka.

Biorąc pod uwagę powyższe Towarzystwo ocenia, iż wdrożony system zarządzania ryzykiem jest zorganizowany adekwatnie do skali i charakteru prowadzonej działalności.

B4. System kontroli wewnętrznej

System Kontroli Wewnętrznej Towarzystwa ma na celu zapewnienie skuteczności i efektywności działania Towarzystwa, prawidłowości procedur administracyjnych i księgowych, a także wiarygodnej sprawozdawczości finansowej oraz rzetelnego raportowania wewnętrznego i zewnętrznego oraz zgodności działania z przepisami prawa oraz regulacjami wewnętrznymi. Opiera się on na następujących obszarach i procesach:

- 1) środowisko kontroli
- 2) identyfikacja i ocena ryzyka
- 3) mechanizmy kontrolne
- 4) informacja i komunikacja
- 5) monitorowanie

System kontroli wewnętrznej bada i zwiększa efektywność działania procesów oraz systemu zarządzania organizacją. Organizacja i zasady funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej w poszczególnych jednostkach organizacyjnych mają na celu ciągłą analizę przebiegu i rezultatów pracy poszczególnych pracowników i zespołów. Jest to codzienne, regularne weryfikowanie wszystkich czynności w celu zapewnienia ich zgodności z procedurami i mechanizmami kontrolnymi, które umożliwiają zarządzanie istotnymi ryzykami operacyjnymi.

System Kontroli Wewnętrznej został opisany w dokumencie System Kontroli Wewnętrznej i został zatwierdzony przez Zarząd.

Struktura systemu kontroli wewnętrznej zbudowana jest w oparciu o trzy linie obrony, reprezentowane przez trzy funkcje: Właściciel / Lider Procesu operacyjnego / biznesowego (operacyjnie zarządza ryzykiem w podległym obszarze / procesie), Dyrektor ds. Ryzyka (koordynuje i monitoruje ocenę ryzyka i mechanizmów kontrolnych) i Audytor Wewnętrzny (niezależny od działalności operacyjnej, bada poprawność oraz efektywność mechanizmów kontrolnych ryzyka). Główna odpowiedzialność za ryzyko i jego kontrolę spoczywa na Zarządzie.

Punkt wyjścia dla systemu kontroli wewnętrznej stanowią kluczowe procesy realizowane przez organizację oraz istotne ryzyka operacyjne. Pełnomocnik Zarządu ds. Systemu Zarządzania Jakością aktualizuje Listę procesów zachodzących w organizacji oraz Listę Właścicieli / Liderów Procesów.

Procesy zawierające istotne ryzyka są analizowane przez Właściciela / Lidera Procesu, który przypisuje mechanizmy kontrolne do każdego kluczowego ryzyka (identyfikacja mechanizmu kontrolnego wraz z informacjami: opis mechanizmu, kto go realizuje, z jaką częstotliwością, jaki jest dowód na jego przeprowadzenie, gdzie jest on opisany i gdzie archiwizujemy dokumentację), przeprowadza samocenę ryzyka i mechanizmów kontrolnych, oraz definiuje i wdraża środki zaradcze (o ile są konieczne). Właściciel / Lider Procesu odpowiedzialny jest za cykliczne monitorowanie i informowanie Dyrektora ds. Ryzyka o poziomie ryzyka i realizacji zaleceń zdefiniowanych podczas procesu samooceny ryzyka i mechanizmów kontrolnych.

Proces opisany powyżej przebiega w cyklu rocznym i jest aktualizowany w miarę potrzeb. W przypadku wystąpienia znaczących zmian w działalności i strategii organizacji lub wszelkich istotnych zdarzeń, samoocenę ryzyka i mechanizmów kontrolnych przeprowadza się w trybie ad-hoc.

Dyrektor ds. Ryzyka dokonuje przeglądu systemu kontroli wewnętrznej oraz przygotowuje raporty systemu kontroli wewnętrznej dla odpowiednich podmiotów. Ponadto, Dyrektor ds. Ryzyka, mając na celu zapewnienie właściwego działania systemu kontroli wewnętrznej, współpracuje z Audytorem Wewnętrznym i Pełnomocnikiem Zarządu ds. SZJ. Wymiana informacji ma na celu, w szczególności:

- 1) monitorowanie systemu kontroli wewnętrznej (polityk, procedur, zasad, itp.), w tym badania czy ustalony w Towarzystwie system kontroli wewnętrznej jest wdrażany i przestrzegany,
- 2) monitorowanie i badanie, czy polityki, procedury, zasady, itp., stanowiące system kontroli wewnętrznej, są adekwatne i skuteczne dla prawidłowego działania Towarzystwa i oceny ryzyk,
- 3) podejmowaniu wspólnych działań korygujących i zapobiegawczych, jako mechanizmu wspierającego Właścicieli / Liderów procesów.

Realizacja współpracy, o której mowa powyżej, odbywa się w formie spotkań cyklicznych, doraźnych oraz mailowego przekazywania informacji.

Towarzystwo zidentyfikowało kluczowe procesy biznesowe i wspierające. W ramach tych procesów każda jednostka organizacyjna i biznesowa opracowuje i wdraża dokumentację dotyczącą danego procesu, tj. strategię, regulaminy, polityki, instrukcje, procedury, wytyczne, etc. Wdrażany w Towarzystwie System Kontroli Wewnętrznej kładzie duży nacisk na konieczność opracowania i wdrożenia dokumentacji opisującej przebieg kluczowych procesów, funkcjonujące w nich mechanizmy kontrolne ograniczające poziom ryzyk operacyjnych, konieczność zbierania dowodów potwierdzających przeprowadzenie czynności kontrolnych i ich archiwizację zapewniając dostępność do nich w krótkim czasie.

Na mocy uchwały powołane zostało samodzielne stanowisko ds. zgodności (stanowisko Compliance Officer) wspieranego przez Dział Prawny i Zapewnienia Zgodności. Funkcja zapewnienia zgodności z przepisami działa na podstawie Polityki zapewnienia zgodności (Compliance), która określa zadania Compliance Officer, w tym stałe doradztwo, monitorowanie oraz raportowanie z zakresu zapewnienia zgodności (zmiany otoczenia prawnego, zgłaszanie nieprawidłowości i identyfikacja konfliktów interesów, sprawy sądowe). Powyższa polityka określa również umiejscowienie Compliance Officer, który w ramach samodzielnego stanowiska podlega wyłącznie Zarządowi i ma zapewniony dostęp do posiedzeń organu zarządzającego i nadzorującego z prawem głosu, formułowania uwag i składania dokumentów. Polityka zawiera również planowane działania funkcji zgodności z przepisami, uwzględniające wszystkie odpowiednie obszary działalności Towarzystwa oraz ich ekspozycję na ryzyko związane z przestrzeganiem przepisów. Do takich działań należą: szkolenia pracowników, przysyłanie Alertów Prawnych, bieżące doradzanie w zakresie zgodności z przepisami, opiniowanie regulacji wewnętrznych, warunków produktów

ubezpieczeniowych, wsparcie przy rozpatrywaniu reklamacji, weryfikacja korespondencji z organami nadzoru.

W ramach funkcji zapewnienia zgodności obowiązuje również Polityka zarządzania konfliktami interesów oraz Kodeks etyki pracowników.

B5. Funkcja audytu wewnętrznego

W Towarzystwie wdrożono funkcję audytu wewnętrznego z dniem 17 marca 2014r. Obowiązujący Regulamin Audytu Wewnętrznego reguluje zasady działania funkcji audytu wewnętrznego, w tym wskazuje obowiązki i uprawnienia audytu wewnętrznego. Audytor wewnętrzny sporządza roczne sprawozdanie dla Zarządu i Rady Nadzorczej Towarzystwa obejmujące ocenę adekwatności i efektywności systemu zarządzania ryzykiem, systemu kontroli wewnętrznej oraz ładu organizacyjnego.

Audyt wewnętrzny realizowany jest w Towarzystwie przez samodzielne stanowisko Audytora Wewnętrznego umiejscowione w strukturze organizacyjnej Towarzystwa w Pionie Prezesa Zarządu. Prezes Zarządu Towarzystwa pełni jednocześnie obowiązki Dyrektora Generalnego. Audytor Wewnętrzny podlega administracyjnie/formalnie Dyrektorowi Generalnemu, a funkcjonalnie - Zarządowi Towarzystwa.

O wynikach audytów wewnętrznych oraz o wydanych na tej podstawie rekomendacjach informowany jest Zarząd Towarzystwa, który podejmuje ostateczną decyzję w zakresie działań, które mają być podjęte w odniesieniu do zaleceń audytu wewnętrznego. Zarząd Towarzystwa decyduje, które rekomendacje po audycie wewnętrznym będą realizowane i zatwierdza je Uchwałą Zarządu, zapewniając, iż osoby wskazane, jako odpowiedzialne za ich realizację zostaną do tego zobowiązane.

Rada Nadzorcza Towarzystwa jest informowana o wydanych – i zatwierdzonych przez Zarząd do wykonania – przez audyt wewnętrzny rekomendacjach w sprawozdaniach kwartalnych funkcji audytu wewnętrznego. Rada Nadzorcza w sprawozdaniach kwartalnych otrzymuje również informację o statusie wdrożenia rekomendacji po wcześniejszych audytach.

Niezależność audytu wewnętrznego zapewniona jest poprzez zapisy obowiązującego w Towarzystwie Regulaminu Audytu Wewnętrznego - działalność audytu wewnętrznego jest wolna od ingerencji w zakres audytu, sposób przeprowadzania czynności audytorskich oraz komunikowanie rezultatów. Audytor wewnętrzny nie łączy wykonywania zadań funkcji audytu wewnętrznego z innymi funkcjami należącymi do systemu zarządzania.

B6. Funkcja aktuarialna

Funkcję aktuarialną nadzoruje Aktuariusz, który jest jednocześnie Dyrektorem Działu Aktuarialnego. W strukturze organizacyjnej Dział Aktuarialny podlega bezpośrednio Prezesowi Zarządu, który jednocześnie pełni funkcję Dyrektora Generalnego. Funkcja aktuarialna jest wykonywana przez pracowników Działu Aktuarialnego.

Zadaniem funkcji aktuarialnej jest w szczególności:

- 1) Obliczanie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów rachunkowości,
- 2) Koordynacja ustalania wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych tworzonych dla celów wypłacalności,
- 3) Zapewnienie adekwatności metodologii i stosowanych modeli, jak również założeń przyjętych do ustalania rezerw techniczno-ubezpieczeniowych tworzonych dla celów wypłacalności,
- 4) Zapewnienie, że rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe tworzone dla celów wypłacalności są ustalane z uwzględnieniem wszystkich istotnych ryzyk,
- 5) Ocena czy dane wykorzystane do obliczenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności są wystarczające i czy są odpowiedniej jakości,

- 6) Doskonalenie metodologii obliczania rezerw techniczno-ubezpieceniowych dla celów wypłacalności przy wykorzystaniu monitoringu wystarczalności tworzonych rezerw oraz porównywania najlepszych oszacowań z danymi wynikającymi ze zgromadzonych doświadczeń,
- 7) Informowanie Zarządu Towarzystwa o wiarygodności i adekwatności ustalania wartości rezerw techniczno-ubezpieceniowych dla celów wypłacalności,
- 8) Informowanie Zarządu Towarzystwa o wszelkich przypadkach niezgodności z wymogami ustanowionymi w art. 76-85 dyrektywy Wypłacalność II dotyczącymi wyliczenia wysokości rezerw techniczno-ubezpieceniowych i proponowanie stosownych korekt,
- 9) Obliczanie wymogu kapitałowego obowiązującego Towarzystwo,
- 10) Wyrażanie opinii na temat ogólnej polityki przyjmowania ryzyka do ubezpieczenia uwzględniającej powiązanie z poziomem rezerw techniczno-ubezpieceniowych,
- 11) Wyrażanie opinii na temat adekwatności rozwiązań w zakresie reasekuracji uwzględniającej powiązanie z poziomem rezerw techniczno-ubezpieceniowych,
- 12) Współpraca z funkcją zarządzania ryzykiem w zakresie realizacji procesów zarządzania ryzykiem, w szczególności wnoszenie wkładu do własnej oceny ryzyka i wypłacalności (ORSA).

Uprawnienia funkcji aktuarialnej:

- 1) Dostęp do wszelkich danych gromadzonych przez Towarzystwo niezbędnych do realizacji zadań funkcji aktuarialnej,
- 2) Dostęp do wszelkich regulacji wewnętrznych Towarzystwa niezbędnych do realizacji zadań funkcji aktuarialnej.

B7. Outsourcing

Towarzystwo opracowało i wdrożyło Politykę współpracy z podmiotami zewnętrznymi w ramach której określono zakres odpowiedzialności oraz zasady postępowania i kryteria uwzględniane przy wyborze, zawarciu umowy, nadzorowaniu współpracy z podmiotem zewnętrznym realizującym działania w ramach outsourcingu. Stosowane w Towarzystwie zasady dopuszczają możliwość powierzenia w drodze outsourcingu:

- 1) następujących funkcji należących do systemu zarządzania, które jednocześnie uznaje za podstawowe i ważne: funkcji zarządzania ryzykiem, funkcji compliance, funkcji aktuarialnej.

Towarzystwo nie przewiduje możliwości zlecenia w drodze outsourcingu funkcji audytu wewnętrznego.

- 2) następujących czynności ubezpieczeniowych:
 - a) zawieranie umów ubezpieczenia, a także wykonywanie tych umów;
 - b) składanie oświadczeń woli w sprawach roszczeń o odszkodowania lub inne świadczenia należne z tytułu umów ubezpieczenia – tę czynność ubezpieczeniową Towarzystwo uznaje za podstawową i ważną;
 - c) ustalanie składek i prowizji należnych z tytułu umów ubezpieczenia;
 - d) ocena ryzyka w ubezpieczeniach osobowych i ubezpieczeniach majątkowych;
 - e) wypłacanie odszkodowań i innych świadczeń należnych z tytułu umów ubezpieczenia;
 - f) prowadzenie kontroli przestrzegania przez ubezpieczających lub ubezpieczonych, zastrzeżonych w umowie lub w ogólnych warunkach ubezpieczeń, obowiązków i zasad bezpieczeństwa odnoszących się do przedmiotów objętych ochroną ubezpieczeniową;
 - g) prowadzenie postępowań regresowych oraz postępowań windykacyjnych związanych z wykonywaniem umów ubezpieczenia;
 - h) ustalanie przyczyn i okoliczności zdarzeń losowych;

- i) ustalanie wysokości szkód oraz rozmiaru odszkodowań oraz innych świadczeń należnych uprawnionym z umów ubezpieczenia;
- j) ustalanie wartości przedmiotu ubezpieczenia;
- k) zapobieganie powstawaniu albo zmniejszenie skutków zdarzeń losowych oraz finansowanie tych działań z funduszu prewencyjnego.

Wśród zasad, którymi kieruje się Towarzystwo podczas procesu zlecania wykonania usług dostawcy jak i monitorowania wywiązywania się insourcera z powierzonych zadań, są w szczególności:

- 1) konieczność przeprowadzenia analizy korzyści i zagrożeń związanych z outsourcingiem;
- 2) konieczność przeprowadzenia analizy złożonych ofert przez insourcera pod kątem spełnienia ustalonych przez Towarzystwo wymogów zawartych w zapytaniu ofertowym oraz oceny samego insourcera, jako podmiotu świadczącego usługi w zakresie realizacji procesu;
- 3) zastosowanie kluczowych, z góry ustalonych przez Towarzystwo, zapisów w umowie pomiędzy Towarzystwem a insourcerem;
- 4) opracowanie strategii postępowania na wypadek konieczności natychmiastowego wstrzymania przez insourcera realizacji procesu (tzw. „exit plan”);
- 5) konieczność zawiadamiania organu nadzoru o zamiarze zawarcia umowy w przypadku outsourcingu funkcji należących do systemu zarządzania oraz podstawowych lub ważnych czynności;
- 6) konieczność prowadzenia nadzoru nad prawidłowym wykonywaniem zawartej umowy zgodnie ze stosowanymi w Towarzystwie kryteriami;
- 7) przeprowadzanie regularnej oceny insourcera;

W 2016r. Towarzystwo nie zlecało w ramach outsourcingu podmiotom zewnętrznym funkcji ani czynności uznanych za podstawowe lub ważne.

C. Profil ryzyka

C1. Ryzyko aktuarialne

Celem zarządzania ryzykiem aktuarialnym jest właściwa selekcja ryzyk jakie Towarzystwo zamierza przyjąć do ubezpieczenia oraz ustalenie składki ubezpieczeniowej na poziomie zapewniającym pokrycie wszystkich zobowiązań Towarzystwa wynikających z tytułu zawieranych umów ubezpieczenia oraz kosztów wykonywania prowadzonej działalności ubezpieczeniowej.

Odpowiedzialność za zarządzanie ryzykiem aktuarialnym ponosi Dyrektor Działu Ubezpieczeń, który:

- 1) wskazuje na czynniki ryzyka, które należy wziąć pod uwagę podczas tworzenia lub modyfikacji produktów ubezpieczeniowych,
- 2) w porozumieniu z Aktuariuszem określa limity sum ubezpieczenia, dopuszczalne zniżki akwizycyjne do taryfy składki oraz potrzebę scedowania całości lub części ryzyka innemu zakładowi ubezpieczeń (reasekuratorowi),
- 3) nadzoruje adekwatność i prawidłowość wykonania procedur underwritingowych,
- 4) w porozumieniu z Aktuariuszem wnioskuje do Zarządu o zmianę taryfy lub o podjęcie innych działań w przypadku niekorzystnych wskaźników finansowych danego produktu ubezpieczeniowego.

Podczas identyfikacji ryzyka aktuarialnego Dział Ubezpieczeń przeprowadza analizę istniejącego portfela ubezpieczeń. We współpracy z odpowiednimi jednostkami organizacyjnymi, np. Działem Aktuarialnym, ocenia się czy nastąpiły jakiejkolwiek zmiany czynników wewnętrznych lub zewnętrznych, które potencjalnie mogą wpływać na bieżący portfel ubezpieczeń, w tym zmiany w regulacjach prawnych, zwiększona

częstotliwość występowania szkody, inna średnia długość życia itp. Ocenie podlega również potencjalny wpływ tych zmian na ogólne ryzyko aktuarialne. Podobnie przeprowadza się analizę nowego biznesu oraz jego potencjalne oddziaływanie na ryzyko aktuarialne.

Przyjęte techniki ograniczania ryzyka aktuarialnego:

- 1) monitorowanie i analiza wskaźników (szkodowość, poziom kosztów administracyjnych, akwizycji) oraz pozostałych pozycji rachunku technicznego (w ujęciu produktowym jak i grup ubezpieczeń),
- 2) stosowanie limitów na produkt, które zostały określone w pełnomocnictwach na danym szczeblu pracownika, underwriting i rzetelna ocena ryzyka ubezpieczeniowego w trakcie przyjmowania ryzyka do ubezpieczenia, szkolenia pracowników biorących udział w ocenie ryzyka czy umowa reasekuracyjna są zgodne ze strategią ryzyka oraz innymi wewnętrznymi regulacjami.

Pomiar ryzyk aktuarialnych odbywa się za pomocą formuły standardowej. Wartości poszczególnych składowych SCR dotyczących ryzyka aktuarialnego znajdują się w poniższych tabelach (wartości porównywane są ze stanem na 01.01.2016r.).

Ryzyko ubezpieczeń na życie

Nazwa	Wartość (w tys. PLN)	Komentarz
Ryzyko śmiertelności	5 203	Wartość spada w konsekwencji kurczenia się portfela ubezpieczeń Towarzystwa
Ryzyko długowieczności	2	Wartość na stabilnym poziomie
Ryzyko niepełnosprawności - zachorowalności	0	Brak ryzyka
Ryzyko związane z rezygnacjami z umów	3 621	Ryzyko na stabilnym poziomie
Ryzyko związane z wysokością ponoszonych kosztów	2 773	Wartość na stabilnym poziomie
Ryzyko rewizji wysokości rent	0	
Ryzyko katastroficzne	2 997	Spadek w wycenie ryzyka wynika z kurczenia się portfela Towarzystwa
Dywersyfikacja	- 5 031	
Ryzyko ubezpieczeniowe	9 565	

Ryzyko ubezpieczeniowe - ubezpieczenia zdrowotne

Nazwa	Wartość (w tys. PLN)	Komentarz
Ryzyko składki i rezerw	1 640	Wartość spada w konsekwencji kurczenia się portfela ubezpieczeń Towarzystwa
Ryzyko związane z rezygnacjami z umów	294	Zmiana wynika ze zmiany sposobu liczenia przepływów do najlepszych oszacowań
Ryzyko katastroficzne	2 384	Wzrost ryzyka wynika ze zwiększenia się największej koncentracji wypadków
Dywersyfikacja	- 818	
Ryzyko ubezpieczeniowe	3 233	

Właściciel ryzyk odpowiedzialny jest za zapewnienie, że wybrane przez niego środki ograniczające ryzyko są zgodne ze strategią ryzyka oraz innymi wewnętrznymi regulacjami.

Raportowanie ryzyk, statusu wdrażania akcji mitygujących odbywa się regularnie, zarówno do Dyrektora ds. Ryzyka, Komitetu ds. Zarządzania Ryzykiem jak i do Zarządu.

C2. Ryzyko rynkowe

Ryzyko rynkowe jest jednym z obszarów ryzyka inwestycyjnego. Zarządzanie ryzykiem rynkowym opisuje Polityka zarządzania ryzykiem inwestycyjnym i Regulamin działalności lokacyjnej.

Celem zarządzania ryzykiem rynkowym jest ograniczenie potencjalnych strat Towarzystwa spowodowanych wahaniami cen i wahaniami zmienności cen, zobowiązań i instrumentów finansowych.

Towarzystwo stosuje zasadę „ostrożnego inwestora” lokując środki głównie w obligacje Skarbu Państwa. Obligacje Skarbu Państwa stanowią 73,4% wartości lokat (innych, niż lokaty na pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych z tytułu umów ubezpieczenia na życie, gdy ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający. Zgodnie z treścią Regulaminu działalności lokacyjnej, Towarzystwo lokuje środki finansowe w taki sposób, aby osiągnąć jak największy stopień bezpieczeństwa, jakości i rentowności, przy jednoczesnym zachowaniu płynności. Dotyczy to w szczególności aktywów stanowiących pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych oraz pokrycie minimalnego wymogu kapitałowego i kapitałowego wymogu wypłacalności.

W strukturze Towarzystwa nie ma odrębnej komórki zajmującej się inwestycjami. Właścicielem ryzyka inwestycyjnego jest Dyrektor Generalny, który jest odpowiedzialny za właściwe zarządzanie tym ryzykiem, nadzór nad wykonywaniem delegowanych zadań oraz za definiowanie działań mających na celu utrzymywanie ryzyka inwestycyjnego na akceptowalnym poziomie.

Decyzje o składzie portfela inwestycyjnego podejmuje Dyrektor Generalny, zgodnie z limitami zawartymi w Regulaminie działalności lokacyjnej.

Czynności wykonawcze w zakresie działalności lokacyjnej Towarzystwa realizuje Dyrektor Generalny w zakresie i na zasadach określonych w Regulaminie działalności lokacyjnej. Czynności monitorujące oraz analizujące dokonane inwestycje (ryzyko / rentowność) realizuje pracownik Działu Aktuarnego i wyniki raportuje do Zarządu. Wykonywanie działalności lokacyjnej zostało również powierzone profesjonalnemu podmiotowi zewnętrznemu – Altus TFI S.A. – na zasadach określonych umownie, uwzględniających postanowienia zawarte w dokumentacji Towarzystwa.

Towarzystwo identyfikuje ryzyko koncentracji branżowej dla spółek powiązanych z systemem SKOK. W przypadku zamiaru zwiększenia inwestycji (akcje, udziały, dłużne papiery wartościowe, pożyczki) w aktywa spółek należących do systemu SKOK o wartości przekraczającej 1 mln PLN. Pracownik Działu Aktuarnego przeprowadza analizę wpływu inwestycji na spełnienie limitów inwestycyjnych i/lub testy stresu służące określeniu wpływu tych ekspozycji na spełnienie wymogów wypłacalności. Wyniki analizy przedstawiane są Dyrektorowi ds. Ryzyka oraz Zarządowi. Na ich podstawie Zarząd podejmuje decyzję o podjęciu bądź rezygnacji z analizowanej inwestycji.

Pracownik Działu Aktuarnego odpowiada za monitoring ryzyka inwestycyjnego, przeprowadzanie analizy wrażliwości aktywów i pasywów na ryzyko rynkowe oraz za raportowanie do Dyrektora ds. Ryzyka, Komitetu ds. Zarządzania Ryzykiem oraz do Zarządu. Monitoring polega na sprawdzeniu zgodności zaangażowania

Towarzystwa w poszczególne rodzaje lokat z limitami wewnętrznymi i zewnętrznymi określonymi w Tabeli limitów inwestycyjnych i zatwierdzonymi przez Zarząd.

Ponadto, pracownicy Zespołu Finansowo-Księgowego i Działu Aktuarnego dostarczają Zarządowi wszelkich informacji niezbędnych do podejmowania decyzji w obszarze zarządzania ryzykiem inwestycyjnym. Zarząd, przed dokonaniem inwestycji, może zwrócić się do Działu Aktuarnego o przeprowadzenie dodatkowych analiz i / lub testów stresu obrazujących wpływ planowanej inwestycji na zmianę ryzyka oraz zgodność z limitami.

Towarzystwo zdefiniowało limity dla ryzyka rynkowego. Limity zawarte zostały w Tabeli limitów inwestycyjnych zatwierdzonej przez Zarząd Towarzystwa. Limity wynikają z wewnętrznych regulacji Towarzystwa. Dotyczą głównie zaangażowania Towarzystwa w poszczególne rodzaje lokat.

Pracownik Działu Aktuarnego przesyła do Dyrektora ds Ryzyka, Komitetu ds Zarządzania Ryzykiem oraz Zarządu Towarzystwa raporty dotyczące wyników testów stresu, zawierających wskaźniki wypłacalności po zajściu szoków. Przynajmniej raz na kwartał Dział Aktuarny przekazuje Zarządowi Towarzystwa również informacje o udziale poszczególnych rodzajów inwestycji w portfelu inwestycyjnym. W przypadku przekroczenia ustalonych wartości progowych, Dział Aktuarny uzupełnia raport o szczegółowy opis sytuacji.

W ramach ryzyka rynkowego przeprowadzona analiza stanu aktywów na dzień 31.12.2016r. nie wykazała konieczności zmian dotychczasowej polityki zarządzania tym obszarem.

Wartości kapitałowych wymogów wypłacalności dla ryzyk inwestycyjnych zawiera poniższa tabela (wartości porównywane są ze stanem na 01.01.2016r.).

Ryzyko rynkowe

Nazwa	Wartość (w tys. PLN)	Komentarz
Ryzyko stopy procentowej	2 286	Wzrost wynika z wydłużenia się terminowej struktury obligacji stałokuponowych w portfelu Towarzystwa
Ryzyko cen akcji	3 650	Spadek wynika ze spadku wartości akcji w portfelu Towarzystwa
Ryzyko cen nieruchomości	0	Brak ryzyka
Ryzyko spreadu kredytowego	3 843	Ryzyko spada ze względu na malejący udział skryptów dłużnych w portfelu
Ryzyko koncentracji aktywów	1 899	Wycena ryzyka spadła znacząco, ze względu na zmniejszający się udział skryptów dłużnych oraz spadek wartości największych koncentracji akcji w portfelu Towarzystwa
Ryzyko walutowe	0	Brak ryzyka
Dywersyfikacja	-4 065	
Ryzyko rynkowe	7 614	

W 2016r. Towarzystwo przeprowadziło odwrócony test warunków skrajnych dla zaangażowania lokat w akcje nienotowane jednego emitenta (ryzyko rynkowe / kredytowe)

Zwiększenie zaangażowania w akcje jednego emitenta powoduje wzrost ryzyk rynkowych: cen akcji oraz koncentracji, przy relatywnie niewielkim spadku innych ryzyk rynkowych. W ramach testu określone, o ile osiągalne, zostaną wartości kwot zaangażowania w akcje, przy których wskaźnik wypłacalności Towarzystwa (pokrycie SCR środkami własnymi) spadnie poniżej 150% oraz poniżej 100%. W celu nabycia akcji przyjęte zostanie upłynnianie lokat (z pominięciem akcji i udziałów nienotowanych znajdujących się w portfelu) w następującej kolejności:

- 1) Obligacje Skarbu Państwa
- 2) Depozyty overnight i lokaty terminowe w bankach
- 3) Jednostki funduszy inwestycyjnych
- 4) Skrypty dłużne

Wartości podstawowych danych finansowych Towarzystwa po zastosowaniu szoków mających na celu zejście SCR poniżej poziomu 100% przedstawia poniższa tabela:

dane w tys. PLN	znane	prognozowane		
data na którą wymóg został naliczony	2016-09-30	2016-09-30 po szoku	2017-09-30	2018-09-30
Aktywa	134 914	134 914	126 959	128 991
Zobowiązania	78 595	78 595	70 606	65 782
Nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami	56 319	56 319	56 353	63 209
SCR	16 581	56 316	56 265	62 990
MCR	15 781	15 781	15 781	15 781
Współczynnik EOF(SCR)/SCR	340%	100%	100%	100%
Współczynnik EOF(MCR)/MCR	354%	354%	357%	401%
Wartość aktywów na zakup akcji nienotowanych jednego emitenta prowadząca do spadku wskaźnika wypłacalności do 150%		40 300 tys. PLN, co stanowi około 48% obligacji Skarbu Państwa znajdujących się w portfelu Towarzystwa	45 891 tys. PLN, co stanowi około 55% obligacji Skarbu Państwa znajdujących się w portfelu Towarzystwa	52 900 tys. PLN, co stanowi około 63% obligacji Skarbu Państwa znajdujących się w portfelu Towarzystwa
Wartość aktywów na zakup akcji nienotowanych jednego emitenta prowadząca do spadku wskaźnika wypłacalności do 100%		68 837 tys. PLN, co stanowi około 83% obligacji Skarbu Państwa znajdujących się w portfelu Towarzystwa	81 770 tys. PLN, co stanowi około 98% obligacji Skarbu Państwa znajdujących się w portfelu Towarzystwa	83 439 tys. PLN, co stanowi około 100% obligacji Skarbu Państwa znajdujących się w portfelu Towarzystwa

Tabela została uzupełniona o informację, przy jakiej wartości aktywów przekonwertowanych na akcje nienotowane pojedynczego kontrahenta wskaźnik wypłacalności spadnie poniżej poziomu 150%.

Wyniki odwróconego testu warunków skrajnych pokazują, iż Towarzystwo posiada sporą nadwyżkę kapitałową na pokrycie SCR. Zmiana prowadzonej przez Towarzystwo polityki inwestycyjnej polegająca na upłynnieniu obligacji na kwotę do 40 mln. PLN i zakupie akcji nienotowanych nie zagrazi jego wypłacalności.

C3. Ryzyko kredytowe

Celem zarządzania ryzykiem kredytowym jest minimalizacja ryzyka utraty części aktywów.

Właścicielem ryzyka kredytowego jest Zarząd, który jest odpowiedzialny za właściwe zarządzanie ryzykiem kredytowym, nadzór nad wykonywaniem delegowanych zadań oraz za definiowanie działań mających na celu utrzymywanie ryzyka kredytowego na akceptowalnym poziomie.

Zarząd deleguje pracownikom Działu Aktuarnego część zadań związanych z monitorowaniem ryzyka kredytowego. Pracownicy Działu Aktuarnego odpowiadają za:

- monitoring poziomu ryzyka kredytowego i zgodności z przyjętymi limitami
- przeprowadzanie testów stresu w obszarze ryzyka kredytowego

Maksymalne łączne sumy na ryzyku dla pojedynczego reasekuratora o danym ratingu określa Polityka reasekuracji.

Limity wyznaczające maksymalną wartość inwestycji wobec danego emitenta lub grupy emitentów powiązanych a także wobec danego rodzaju inwestycji (w tym inwestycji narażonych na ryzyko spreadu kredytowego) określa Tabela limitów inwestycyjnych.

Wysokość limitów jest wyznaczana i weryfikowana nie rzadziej niż raz w roku przez Zarząd Towarzystwa.

Pracownik Działu Aktuarnego monitoruje wartość ekspozycji narażonej na ryzyko kredytowe przynajmniej raz na kwartał. O przekroczeniu limitu ekspozycji wobec poszczególnych kontrahentów, pracownik Działu Aktuarnego informuje Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem, Dyrektora ds. Ryzyka oraz Zarząd, który może podjąć decyzję o wdrożeniu działań ograniczających ryzyko.

Przynajmniej raz w roku pracownik Działu Aktuarnego przeprowadza testy stresu w zakresie ryzyka kredytowego – bankructwa reasekuratora oraz ryzyka kredytowego – koncentracji aktywów.

Dodatkowo, raz na kwartał pracownik Działu Aktuarnego przeprowadza testy stresu zakładające niewypłacalność pozostałych kontrahentów, w tym ubezpieczających i pośredników ubezpieczeniowych.

Przynajmniej raz w roku, pracownik Działu Aktuarnego wylicza wartość wymogu kapitałowego dla ryzyka spreadu kredytowego Towarzystwa, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

Ponadto, w przypadku planów inwestycyjnych obejmujących inwestycje w papiery wartościowe obciążone ryzykiem spreadu kredytowego i/lub ryzykiem koncentracji branżowej aktywów (papiery emitowane przez spółki powiązane z systemem SKOK), pracownik Działu Aktuarnego przeprowadza analizę wpływu inwestycji na spełnienie limitów inwestycyjnych i/lub testy stresu służące określeniu wpływu tych ekspozycji na spełnienie wymogów wypłacalności. Wyniki analizy przedstawiane są Dyrektorowi ds. Ryzyka oraz Zarządowi. Na ich podstawie Zarząd podejmuje decyzję o podjęciu bądź rezygnacji z analizowanej inwestycji.

W ramach ryzyka kredytowego:

- 1) portfel reasekuracji oraz rating reasekuratora są stabilne
- 2) brak należności przeterminowanych przekraczających 100 tys. PLN. na jednego kontrahenta
- 3) analiza stanu aktywów na dzień 31.12.2016r. nie wskazują na konieczność zmian dotychczasowej polityki zarządzania tym obszarem.

Ryzyko kredytowe

Nazwa	Wartość (w tys. PLN)	Komentarz
Ryzyko niewykonania zobowiązania przez kontrahenta	360	Ryzyko wzrosło w następstwie zmian w sposobie ujmowania należności przez Towarzystwo

W 2016r. Towarzystwo przeprowadziło test warunków skrajnych – utrata największego kontrahenta (ryzyko kredytowe).

Przy modelowaniu przyszłej sytuacji finansowej Towarzystwa wynikającej z utraty największego kontrahenta przyjęto następujące założenia:

- 1) Natychmiastowa, na dzień 2016-09-30, likwidacja największego kontrahenta skutkująca mniejszymi obrotami w przyszłości
- 2) Zwrot wszystkich środków znajdujących się w rezerwie składek dla ubezpieczeń powiązanych z pożyczkami, wynikających z umów z tym kontrahentem
- 3) Rezerwa na niewypłacone odszkodowania i świadczenia pozostaje na pierwotnie zakładanym poziomie
- 4) Zwracane środki pomniejszają w pierwszej kolejności obligacje, następnie jednostki funduszy inwestycyjnych w portfelu Towarzystwa
- 5) Koszty administracyjne Towarzystwa pozostają na stałym poziomie
- 6) Pozostałe parametry portfela, takie jak duracja, convexity, struktura wiekowa ubezpieczonych pozostają bez zmian

Poniższa tabela zawiera zestawienie podstawowych danych finansowych po przeprowadzeniu opisanego powyżej testu:

dane w tys. PLN	znane	prognozowane		
data na którą wymóg został naliczony	2016-09-30	2016-09-30 po szoku	2017-09-30 po szoku	2018-09-30 po szoku
Aktywa	134 914	106 290	94 683	93 166
Zobowiązania	78 595	61 801	53 813	48 988
Nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami	56 319	44 488	40 870	44 178
SCR	16 581	13 760	10 351	9 081
MCR	15 781	15 781	15 781	15 781
Współczynnik EOF(SCR)/SCR	340%	323%	395%	486%
Współczynnik EOF(MCR)/MCR	354%	282%	259%	280%

Po zajściu szoku natychmiastowej utraty największego kontrahenta Towarzystwo zachowa współczynniki wypłacalności na bezpiecznym poziomie przynajmniej w dwuletnim horyzoncie czasowym. Taka perspektywa czasowa umożliwia pozyskanie nowych kontrahentów lub rozwinięcie nowych linii biznesu.

C4. Ryzyko płynności

Ryzyko płynności jest jednym z obszarów ryzyka inwestycyjnego. Zarządzanie ryzykiem płynności opisuje Polityka zarządzania ryzykiem inwestycyjnym i Regulamin działalności lokacyjnej.

Celem zarządzania płynnością jest utrzymywanie portfela lokat w taki sposób, aby zawsze Towarzystwo mogło wypełniać terminowo swoje zobowiązania nie będąc zmuszonym do sprzedaży aktywów ze stratą nie

do zaakceptowania. W przypadku zagrożenia brakiem płynności Zarząd może podjąć decyzję o przedterminowej sprzedaży aktywów, co może spowodować stratę Towarzystwa.

Towarzystwo stosuje zasadę „ostrożnego inwestora” lokując środki głównie w obligacje Skarbu Państwa. Zgodnie z treścią Regulaminu działalności lokacyjnej, Towarzystwo lokuje środki finansowe w taki sposób, aby osiągnąć jak największy stopień bezpieczeństwa, jakości i rentowności, przy jednoczesnym zachowaniu płynności.

Towarzystwo utrzymuje nadwyżkę płynności zarówno krótko- jak i długoterminową. Zarządzanie płynnością krótkoterminową, rozumianą jako szacowanie niedopasowania między wpływami a wypływami środków pieniężnych, opisuje Procedura kontroli wewnętrznej w obszarach rachunkowości, podatków i sprawozdawczości. Płynność długoterminową zapewnia się przez inwestowanie Towarzystwa głównie w „bezpieczne i płynne aktywa”, które powinny stanowić przynajmniej 20% wartości aktywów. Powyższy wskaźnik jest monitorowany przez pracownika Działu Aktuarnego a jego wyniki przedstawiane są w Raporcie ryzyka i omawiane na posiedzeniu Komitetu ds. Zarządzania Ryzykiem bądź Zarządu. „Bezpieczne i płynne aktywa” to wyrażenie przyjęte dla określenia aktywów, których wiarygodność kredytową gwarantuje Skarb Państwa albo organizacje międzynarodowe, których członkiem jest Rzeczpospolita Polska a wysoka płynność jest zapewniona przez rynek. Pod nazwą „bezpieczne i płynne aktywa” Towarzystwo rozumie: papiery wartościowe emitowane, poręczone lub gwarantowane przez Skarb Państwa, albo organizacje międzynarodowe, których członkiem jest Rzeczpospolita Polska, pożyczki udzielane Skarbowi Państwa lub poręczone lub gwarantowane przez Skarb Państwa albo organizacje międzynarodowe, których członkiem jest Rzeczpospolita Polska oraz papiery wartościowe emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego notowane na rynku obligacji Catalyst.

Właścicielem ryzyka inwestycyjnego jest Dyrektor Generalny, który jest odpowiedzialny za właściwe zarządzanie tym ryzykiem, nadzór nad wykonywaniem delegowanych zadań oraz za definiowanie działań mających na celu utrzymywanie ryzyka inwestycyjnego na akceptowalnym poziomie.

Decyzje o składzie portfela inwestycyjnego podejmuje Dyrektor Generalny, zgodnie z limitami zawartymi w Regulaminie działalności lokacyjnej.

Czynności wykonawcze w zakresie działalności lokacyjnej Towarzystwa realizuje Dyrektor Generalny w zakresie i na zasadach określonych w Regulaminie działalności lokacyjnej. Czynności monitorujące oraz analizujące dokonane inwestycje (ryzyko / rentowność) realizuje pracownik Działu Aktuarnego i wyniki raportuje do Zarządu. Wykonywanie działalności lokacyjnej zostało również powierzone profesjonalnemu podmiotowi zewnętrznemu – Altus TFI S.A. – na zasadach określonych umownie, uwzględniających postanowienia zawarte w dokumentacji Towarzystwa.

Towarzystwo zdefiniowało limity dla ryzyka płynności. Limity zawarte zostały w Tabeli limitów inwestycyjnych zatwierdzonej przez Zarząd Towarzystwa. Limity wynikają z wewnętrznych regulacji Towarzystwa. Dotyczą głównie zaangażowania Towarzystwa w poszczególne rodzaje lokat.

Na podstawie Planu finansowego Towarzystwa pracownik Działu Aktuarnego przeprowadza testy stresu dotyczące luki płynności Towarzystwa w poszczególnych kwartałach nadchodzącego roku bilansowego. Kryteria testów stresu dla ryzyka płynności ustala każdorazowo Zarząd Towarzystwa. Wyniki testu stresu prezentowane są Komitetowi ds. Zarządzania Ryzykiem oraz Zarządowi Towarzystwa. Zarząd Towarzystwa może podjąć decyzję o zmianie alokacji aktywów i zlecić dodatkowy monitoring ryzyka płynności w przypadku, gdy przepływy w danym kwartale wywołają spadek wartości „bezpiecznych i płynnych aktywów” do wartości poniżej 20% wartości aktywów.

W ramach ryzyka płynności, wskaźniki wypłacalności nie wskazują na konieczność zmian w zarządzaniu tym obszarem.

Towarzystwo nie zakłada, że ryzyko płynności wzrośnie w wyniku przepływów związanych ze składkami otrzymanymi w przyszłości. Łączna kwota oczekiwanego zysku z przyszłych składek w poszczególnych liniach biznesowych wynosi (dane w tys. PLN):

Linia biznesowa	Oczekiwany zysk
2. Ubezpieczenia na wypadek utraty dochodów	164
30. Ubezpieczenia na życie z udziałem w zyskach	64
31. Ubezpieczenia związane z wartością indeksu i ubezpieczenia związane z UFK	13
32. Pozostałe ubezpieczenia na życie	1 669
RAZEM	1 910

Towarzystwo nie szacuje osobno wymogów kapitałowych dla ryzyka płynności.

C5. Ryzyko operacyjne

Celem zarządzania ryzykiem operacyjnym jest optymalizacja efektywności operacyjnej poprzez minimalizację strat operacyjnych, racjonalizację kosztów, jak również zwiększenie szybkości oraz adekwatności reakcji Towarzystwa na zdarzenia od niego niezależne.

Zgodnie z funkcjonującym w Towarzystwie Systemem Kontroli Wewnętrznej oraz Systemem Zarządzania Ryzykiem, Właścicielami ryzyka operacyjnego są poszczególni Właściciele/Liderzy procesów, którzy odpowiedzialni są w szczególności za:

- 1) prowadzenie kontroli poprawności realizowanych operacji i ich zgodności z wewnętrznymi regulacjami,
- 2) operacyjną efektywność mechanizmów kontrolnych,
- 3) identyfikację, analizę (w tym samoocenę) oraz kontrolę wszystkich kluczowych ryzyk operacyjnych występujących w procesie w ramach podległego obszaru odpowiedzialności,
- 4) opracowywanie i aktualizację procedur, wytycznych i instrukcji opisujących przebieg realizowanych procesów, mechanizmy kontrolne ryzyka operacyjnego oraz proponowanie zmian w tym zakresie,
- 5) cykliczne monitorowanie i informowanie Dyrektora ds. Ryzyka o poziomie ryzyka i realizacji zaleceń zdefiniowanych podczas analizy ryzyk operacyjnych,
- 6) raportowanie Dyrektorowi ds. Ryzyka zdarzeń wpływających na wzrost poziomu ryzyka operacyjnego,
- 7) definiowanie działań mających utrzymywać ryzyko operacyjne na akceptowalnym poziomie, w szczególności w przypadku, gdy mechanizmy kontrolne nie zostały dotychczas zdefiniowane, są niewystarczające bądź nieopisane.

Monitorowanie ryzyk operacyjnych obejmuje w szczególności:

- 1) badanie poprawności przebiegu kluczowych procesów zachodzących w Towarzystwie – realizowane głównie przez Właścicieli / Liderów procesów z udziałem Dyrektora ds. Ryzyka oraz Pełnomocnika ds. Systemu Zarządzania Jakością oraz CSR, Audytora Wewnętrznego
- 2) analiza luk w procesach i regulacjach wewnętrznych przeprowadzana podczas wypełniania ankiety BION, wydawanie rekomendacji dla Właścicieli / Liderów procesów – realizowane przez Dyrektora ds. Ryzyka

- 3) weryfikację projektów regulacji wewnętrznych pod kątem zgodności z wymogami Systemu Kontroli Wewnętrznej – realizowane przez Dyrektora ds. Ryzyka
- 4) weryfikację projektów regulacji wewnętrznych pod kątem zgodności z innymi wewnętrznymi regulacjami oraz przepisami prawa – realizowane przez Compliance Officer'a
- 5) monitorowanie zmian w przepisach prawa, powiadamianie o zmianach właściwych pracowników – realizowane przez Compliance Officer'a
- 6) weryfikację czy istnieją mechanizmy kontrolne ryzyk oraz ich skuteczność i efektywność – realizowane przez Właścicieli / Liderów procesów, Dyrektora ds. Ryzyka oraz Audytora Wewnętrznego
- 7) weryfikację realizacji wydanych Właścicielom / Liderom procesów zaleceń w ramach prowadzonej analizy ryzyk operacyjnych i mechanizmów kontrolnych tych ryzyk – realizowane przez Dyrektora ds. Ryzyka
- 8) prowadzenie rejestru ryzyk i zdarzeń na podstawie zgłoszeń pracowników – realizowane przez Dyrektora ds. Ryzyka
- 9) weryfikację KRI – realizowane przez Dyrektora ds. Ryzyka
- 10) bieżącą wymianę informacji pomiędzy Dyrektorem ds. Ryzyka, Pełnomocnikiem ds. SZJ i CSR, Compliance Officer'em i Audytorem Wewnętrznym w zakresie spostrzeżeń dotyczących poprawności przebiegu procesów zachodzących w Towarzystwie i ryzyk operacyjnych z nimi związanych.

Obok Właścicieli/Liderów procesów wszyscy pracownicy Towarzystwa zobowiązani są do bieżącego zarządzania ryzykiem operacyjnym poprzez identyfikację ryzyk występujących na danym stanowisku pracy, wykonywanie zadań zgodnie z procedurami i instrukcjami oraz podnoszenie swoich kwalifikacji.

W ramach zarządzania ryzykiem operacyjnym Towarzystwo wprowadziło szereg KRI dotyczących:

1) obszaru IT:

- dostępność kluczowych systemów
- średni czas obsługi incydentów IT
- liczba nieudanych backupów dziennych
- odporność systemów na ataki.

Z powyżej wymienionych wskaźników jedynie wskaźnik dotyczący nieudanych backupów dziennych nieznacznie odchylił się od wielkości akceptowalnej jednak niezrealizowane backupy nie powodowały zagrożenia dla trwałej utraty danych. Po identyfikacji błędów, które spowodowały zatrzymanie transmisji danych, procedury zostały wznowione i zakończyły się sukcesem.

2) obszaru zasobów ludzkich

- rotacja kadry kierowniczej
- rotacja pozostałych pracowników

Z powyżej wymienionych wskaźników oba wskaźniki odchyliły się od akceptowalnych wartości jednakże nie wpłynęło to na ciągłość działania procesów realizowanych przez te osoby.

3) obszaru nadużyć (fraudów)

- nadużycia wewnętrzne (celowe działanie pracownika polegające na defraudacji, sprzeniewierzeniu majątku, obejściu regulacji, przepisów prawa lub przepisów wewnętrznych Towarzystwa)
- nadużycia zewnętrzne (celowe działanie osoby trzeciej polegające na defraudacji, sprzeniewierzeniu majątku lub obejściu regulacji prawnych)

W analizowanym okresie Towarzystwo nie odnotowało nadużyć zarówno wewnętrznych jak i zewnętrznych.

4) obszaru compliance

- zmiany w otoczeniu prawnym.

Powyższy wskaźnik odchylił się od akceptowalnych wartości gdyż doszło do zmian otoczenia prawnego, wśród których ogłoszono nowe rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie informacji udzielanych zakładom ubezpieczeń przez podmioty wykonujące działalność leczniczą oraz Narodowy Fundusz Zdrowia, które weszło w życie 25.11.2016 roku. Pracownicy Likwidacji Szkód otrzymali alert prawny oraz uzyskali konto ePUAP pozwalający uzyskiwać informacje z NFZ.

Towarzystwo prowadzi rejestr reklamacji oraz skarg klientów. W cyklach półrocznych liderzy procesów analizują liczbę i przyczyny reklamacji oraz podejmują stosowne działania wynikające z analiz. Sposób przyjmowania i postępowania z reklamacjami oraz ich gromadzenia i przetwarzania opisuje „Procedura rozpatrywania reklamacji”.

W zakresie ryzyka operacyjnego Dyrektor ds. Ryzyka przedstawia Zarządowi Towarzystwa informację z procesu identyfikacji i oceny ryzyka operacyjnego – przynajmniej raz w roku lub na żądanie Zarządu. Informacja ta jest elementem sporządzanego raz na kwartał Raportu ryzyka.

Zarząd Towarzystwa raz w roku przekazuje Radzie Nadzorczej sprawozdanie z funkcjonowania Systemu Kontroli Wewnętrznej, który jest jednocześnie oceną systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Wycena ryzyka operacyjnego zgodna z formułą standardową znajduje się w poniższej tabeli.

Nazwa	Wartość (w tys. PLN)	Komentarz
Ryzyko operacyjne	2 466	Malejący wymóg obrazuje trend spadkowy składki zarobionej przez Towarzystwo

C6. Pozostałe istotne ryzyka

W ramach Filara 2 Towarzystwo identyfikuje również następujące kategorie ryzyka: ryzyko konkurencji, ryzyko zarażenia, ryzyko utraty reputacji oraz ryzyko strategiczne,.

Ryzyko konkurencji

Za zarządzanie ryzykiem konkurencji, nadzór nad wykonywaniem delegowanych zadań oraz za definiowanie działań mających na celu utrzymywanie ryzyka na akceptowalnym poziomie odpowiada Dyrektor Działu Sprzedaży na rynek SKOK. Ponieważ trudno jest oszacować wpływ finansowy ryzyka konkurencji na działalność Towarzystwa, Towarzystwo wyraża skutek wpływu ryzyka na nie w sposób jakościowy.

Identyfikacja ryzyka następuje poprzez analizę zdefiniowanych KRI's dla ryzyka konkurencji.

Towarzystwo identyfikując ryzyko i identyfikując czynniki wpływające na ryzyko, definiuje działania wynikające z konkretnych ryzyk / zdarzeń mając na celu redukcję już istniejącego ryzyka i / lub redukcję czynników wpływających na ryzyko. Podejmowane działania są regularnie monitorowane i status ich jest raportowany do Dyrektora ds. Ryzyka, Komitetu ds. Zarządzania Ryzykiem oraz Zarządu.

Oszacowanie ryzyka dokonywane jest raz na kwartał.

Główne techniki ograniczania ryzyka konkurencji to w szczególności:

- 1) prowadzenie szeregu działań monitorujących ryzyko konkurencji – działania monitorujące pozwalają Towarzystwu na wykrywanie czynników powodujących wzrost ryzyka konkurencji i określanie na bieżąco działań pozwalających na utrzymywanie tego ryzyka na akceptowalnym poziomie. Działania

monitorujące polegają na stałym monitorowaniu czynników wpływających na poziom ryzyka konkurencji. Jak wcześniej wspomniano, Towarzystwo posiada listę KRI's wraz z określonymi akceptowalnymi poziomami wartości tych KRI's. W przypadku przekroczenia przez KRI akceptowalnych poziomów, Towarzystwo bezzwłocznie definiuje działania naprawcze prowadzące do sprowadzenia KRI's do akceptowalnego poziomu.

- 2) budowanie lojalności klientów i sił sprzedaży poprzez m.in.:
 - a) proces sprzedaży, w trakcie którego analizowane są potrzeby klientów,
 - b) sprawną obsługę klientów i sił sprzedaży,
 - c) szybki proces rozpatrywania roszczeń,
 - d) szkolenia, konkursy dla sił sprzedaży,
 - e) system prowizyjny promujący długoterminowe relacje,
 - f) wzmacnianie relacji z klientem
 - g) cykliczne spotkania z agentami w celu promowania produktów ubezpieczeniowych oferowanych przez Towarzystwo
- 3) tworzenie innowacyjnych rozwiązań:
 - a) tworzenie innowacyjnych, dopasowanych do potrzeb klientów produktów,
 - b) regularne przeglądy istniejących produktów i dopasowywanie produktów do zmieniającego się otoczenia
- 4) podejmowanie z wyprzedzeniem działań dostosowujących Towarzystwo do zmieniających się warunków konkurencji wynikających ze zmian prawnych.

Ryzyko konkurencji jest monitorowane w sposób ciągły. Monitorowanie koncentruje się w szczególności na:

- 1) analizie rzeczywistych wartości KRI – realizowane przez właścicieli poszczególnych wskaźników,
- 2) analizie wyników sprzedaży – realizowane przez Dyrektorów Działów Sprzedaży
- 3) przeprowadzaniu badania Tajemniczy Klient i na bazie jego wyników podejmowanie niezbędnych działań – realizowane przez pracowników Działów Sprzedaży
- 4) analizie mechanizmów kontroli ryzyka (czy działają, czy nie działają) - realizowane przez Właściciela ryzyka we współpracy z Dyrektorem ds. Ryzyka
- 5) analizie incydentów / strat operacyjnych (o ile takie będą mieć miejsce) - realizowane przez Właściciela ryzyka we współpracy z Dyrektorem ds. Ryzyka.

Ryzyko zarażenia

Za zarządzanie ryzykiem zarażenia, nadzór nad wykonywaniem delegowanych zadań oraz za definiowanie działań mających na celu utrzymywanie ryzyka na akceptowalnym poziomie odpowiada Kierownik Zespołu Marketingu. Ponieważ trudno jest oszacować wpływ finansowy ryzyka zarażenia na działalność Towarzystwa, Towarzystwo wyraża skutek wpływu ryzyka na nie w sposób jakościowy.

Towarzystwo dla ryzyka zarażenia definiuje apetyt na ryzyko w następujący sposób (oparty na sposobie jakościowym, nie ilościowym): „Towarzystwo nie akceptuje ryzyka wpływającego w istotny sposób negatywnie na jego działalność a wynikającego ze złej sytuacji finansowej jednego podmiotu w Grupie kapitałowej i skutków niekorzystnych zdarzeń z jednego podmiotu w Grupie kapitałowej”.

Identyfikacja ryzyka następuje poprzez analizę zdefiniowanych KRI. Przykładowymi KRI są:

- 1) monitoring prasy / internetu
- 2) negatywne artykuły na temat podmiotów w Grupie kapitałowej
- 3) sytuacja podmiotów w Grupie kapitałowej

Spośród powyższych KRI jedynie wskaźnik dotyczący negatywnych artykułów na temat podmiotów systemu SKOK przekroczył ustalone limity – w stanie na koniec grudnia 2016r. pojawił się jeden artykuł o negatywnym wydźwięku.

Towarzystwo identyfikując ryzyko i identyfikując czynniki wpływające na ryzyko, definiuje działania wynikające z konkretnych ryzyk / zdarzeń mając na celu redukcję już istniejącego ryzyka i / lub redukcję czynników wpływających na ryzyko. Podejmowane działania są regularnie monitorowane i status ich jest raportowany do Dyrektora ds. Ryzyka.

Oszacowanie ryzyka dokonywane jest raz na kwartał (chyba, że zajdą jakieś nieprzewidziane okoliczności, które znacząco wpłyną na ocenę tego ryzyka).

Główne techniki mitygacji ryzyka zarażenia stosowane w Towarzystwie to:

- 1) prowadzenie szeregu działań monitorujących ryzyko zarażenia – działania monitorujące pozwalają Towarzystwu na wykrywanie czynników powodujących wzrost ryzyka zarażenia i określanie na bieżąco działań pozwalających na utrzymywanie tego ryzyka na akceptowalnym poziomie. Działania monitorujące polegają na stałym monitorowaniu czynników zewnętrznych wpływających na poziom ryzyka zarażenia. Towarzystwo posiada listę KRI's wraz z określonymi akceptowalnymi poziomami wartości tych KRI's. W przypadku przekroczenia przez KRI akceptowalnych poziomów, Towarzystwo bezzwłocznie definiuje działania naprawcze prowadzące do sprowadzenia KRI's do akceptowalnego poziomu,
- 2) wprowadzenie i regularnie przeglądy regulacji mających na celu szybką reakcję na pojawiające się ryzyko zarażenia, w szczególności zasady współpracy z mediami,
- 3) konsekwentne budowanie wizerunku Towarzystwa jako solidnej i stabilnej instytucji finansowej poprzez m.in.:
 - a) oferowanie produktów dopasowanych do klientów,
 - b) proces sprzedaży, w trakcie którego analizowane są potrzeby klientów,
 - c) sprawną obsługę klientów,
 - d) szybki proces rozpatrywania roszczeń,
 - e) trzymanie znacznej nadwyżki środków własnych nad regulacyjne wymogi kapitałowe,
 - f) działania marketingowe.

Ryzyko zarażenia jest monitorowane w sposób ciągły. Monitorowanie koncentruje się na rzeczywistych wartościach KRI, analizie mechanizmów kontrolnych, incydentach / stratach operacyjnych.

Ryzyko reputacyjne

Zarządzanie ryzykiem utraty reputacji w Towarzystwie obejmuje w szczególności działania zapobiegawcze służące ograniczaniu występowania lub minimalizowaniu skali i zakresu występowania zdarzeń wizerunkowych oraz dobór efektywnych narzędzi dla działań osłonowych służących eliminowaniu, łagodzeniu lub minimalizowaniu niekorzystnego wpływu negatywnych skutków zdarzeń wizerunkowych na reputację Towarzystwa. Ponieważ trudno jest oszacować wpływ finansowy ryzyka utraty reputacji na działalność Towarzystwa, Towarzystwo wyraża skutek wpływu ryzyka na nie w sposób jakościowy. Towarzystwo dla ryzyka utraty reputacji definiuje apetyt na ryzyko w następujący sposób (w sposób jakościowy, a nie ilościowy): „Towarzystwo nie akceptuje ryzyka wpływającego w istotny sposób negatywnie na jego reputację, na jego markę w szczególności na jego relacje z klientami, pracownikami, kontrahentami oraz instytucjami nadzorującymi”.

W celu identyfikacji i kwantyfikacji ryzyka utraty reputacji Dyrektor ds. Ryzyka przeprowadza wywiad bądź warsztat z Kierownikiem Zespołu Marketingu. Jego głównym celem jest zidentyfikowanie istotnych ryzyk, a następnie próba ich kwantyfikacji.

Główne techniki mitygacji ryzyka:

- 1) prowadzenie szeregu działań monitorujących ryzyko utraty reputacji – działania monitorujące pozwalają Towarzystwu na wykrywanie czynników powodujących wzrost ryzyka utraty reputacji i określanie na bieżąco działań pozwalających na utrzymywanie tego ryzyka na akceptowalnym poziomie. Działania monitorujące polegają na stałym monitorowaniu czynników zewnętrznych i wewnętrznych wpływających na poziom ryzyka utraty reputacji.
- 2) wprowadzenie regulacji wewnętrznych mających na celu ograniczenie zdarzeń, które mogą narazić Towarzystwo na ryzyko utraty reputacji, w szczególności:
 - a) procedura rozpatrywania skarg i reklamacji klientów,
 - b) polityka bezpieczeństwa informacji,
 - c) zasady dotyczące unikania konfliktu interesów,
- 3) systematyczne przeprowadzanie monitoringu mediów a w przypadku pojawiających się negatywnych artykułów (tj. wszelkich form medialnych wypowiedzi) na temat Towarzystwa, opracowywane są przekazy medialne wyjaśniające i uspokajające klientów
- 4) konsekwentne budowanie wizerunku Towarzystwa jako solidnej i stabilnej instytucji finansowej poprzez m.in.:
 - a) oferowanie produktów dopasowanych do klientów,
 - b) proces sprzedaży w trakcie którego analizowane są potrzeby klientów,
 - c) sprawną obsługę klientów,
 - d) szybki proces rozpatrywania roszczeń,
 - e) trzymanie znacznej nadwyżki środków własnych nad regulacyjne wymogi kapitałowe,
 - f) działania marketingowe.
- 5) przeprowadzanie ankiety dotyczącej satysfakcji klientów.
- 6) zarządzanie KRI's wraz z określonymi akceptowalnymi poziomami wartości tych KRI's. W przypadku przekroczenia przez KRI akceptowalnych poziomów, Towarzystwo bezzwłocznie definiuje działania naprawcze prowadzące do sprowadzenia KRI's do akceptowalnego poziomu.

Monitorowanie ryzyka utraty reputacji jest procesem ciągłym i odbywa się na bieżąco, poprzez analizę postrzegania Towarzystwa przez następujące strony trzecie: klientów, pracowników, organy nadzoru, kontrahentów. Ponadto, jak wspomniano wyżej, Towarzystwo wprowadziło szereg KRI, które są na bieżąco monitorowane. Przykładowymi KRI są:

- 1) negatywne artykuły w mediach dotyczące Towarzystwa
- 2) ankiety satysfakcji klientów oraz OWCA
- 3) skargi klientów na Towarzystwo w podziale na skargi płynące z organów nadzoru i pozostałe
- 4) kary nałożone na Towarzystwo przez KNF, UOKiK
- 5) klauzule abuzywne
- 6) sprawy sądowe

Spośród powyższych KRI jedynie wskaźnik dotyczący negatywnych artykułów na temat Towarzystwa przekroczył ustalone limity – w stanie na koniec grudnia 2016r. pojawił się jeden artykuł o negatywnym wydźwięku.

Ryzyko strategiczne

Za zarządzanie ryzykiem strategicznym, nadzór nad wykonywaniem delegowanych zadań oraz za definiowanie działań mających na celu utrzymywanie ryzyka na akceptowalnym poziomie odpowiada Zarząd, który operacyjne zarządzanie ryzykiem powierzył Pełnomocnikowi ds. inwestycji i projektów. Ponieważ trudno jest oszacować wpływ finansowy ryzyka strategicznego na działalność Towarzystwa, Towarzystwo wyraża skutek wpływu ryzyka na nie w sposób jakościowy.

Towarzystwo dla ryzyka strategicznego definiuje apetyt na ryzyko w następujący sposób (w sposób jakościowy, a nie ilościowy): „Towarzystwo nie akceptuje ryzyka wpływającego w istotny sposób negatywnie na realizację jego strategii lub wpływającego w istotny sposób na błędne określenie strategii, w szczególności Towarzystwo nie akceptuje braku właściwej reakcji na zmiany w otoczeniu zewnętrznym, tj. czynników wpływających w istotny sposób na spadek sprzedaży, na wzrost rezygnacji z umów, na wzrost kosztów (w porównaniu do założeń planu finansowego) oraz czynników wpływających negatywnie na realizację projektów strategicznych.”

Towarzystwo identyfikując ryzyko i identyfikując czynniki wpływające na ryzyko (np. niewłaściwe realizowanie strategii biznesowej, niewłaściwa analiza otoczenia, nierealność osiągnięcia założonych celów strategicznych), definiuje działania wynikające z konkretnych ryzyk / zdarzeń, mając na celu redukcję już istniejącego ryzyka i / lub redukcję czynników wpływających na ryzyko. Podejmowane działania np. dodatkowy przegląd strategii, strategicznych projektów, są regularnie monitorowane.

Towarzystwo stosuje techniki zarządzania ryzykiem strategicznym na etapie tworzenia i monitorowania realizacji strategii:

- 1) prowadzenie analiz na etapie tworzenia strategii mających na celu zminimalizowanie ryzyka strategicznego i przygotowanie strategii w znacznej mierze odpornej na zmiany w otoczeniu zewnętrznym oraz zminimalizowania ryzyka przygotowania niewłaściwego planu strategicznego w tym zminimalizowania ryzyka podejmowaniem niekorzystnych lub błędnych decyzji strategicznych
- 2) monitorowanie:
 - a) wyniku finansowego,
 - b) poziomu sprzedaży,
 - c) kosztów administracyjnych,
 - d) poziomu kosztów prowizji,
 - e) poziomu szkodowości,
 - f) procesu wprowadzenia nowych produktów,
 - g) otoczenia prawnego i regulacyjnego.

Istotne ryzyka strategiczne są monitorowane w sposób ciągły. Monitorowanie koncentruje się w szczególności na:

- 1) badaniu poziomu realizacji celów strategicznych,
- 2) badaniu poziomu realizacji projektów strategicznych,
- 3) rzeczywistych wartościach KRI.

Przykładowymi KRI są:

- 1) stopień realizacji planu finansowego
- 2) stopień realizacji strategii biznesowej
- 3) stopień realizacji projektów strategicznych

- 4) zmiany otoczenia prawnego
- 5) wprowadzanie nowych produktów ubezpieczeniowych (wykorzystywanie pojawiających się szans produktowych).

Spółród powyższych KRI zaobserwowano następujące odchylenia w stosunku do akceptowalnych wartości:

- 1) realizacja strategii Towarzystwa oraz projektów strategicznych na rok 2016 – wszystkie 15 elementów Wizji Towarzystwa było realizowane w Strategii 2016. 2016 był rokiem dużych zmian w zakresie wdrażania nowego modelu produktowo - usługowego w obszarze ubezpieczeń powiązanych oraz dostosowywania Towarzystwa do Wytycznych KNF w wielu obszarach, w tym zarządzania produktem i IT. Realizacja naszej Strategii potwierdziła, że obrane kierunki są dobre, jednak na wypracowanie i wdrożenie wszystkich planowanych zmian wymagane jest więcej czasu. Dlatego, część tematów rozpoczęta w 2016 roku będzie realizowana 2017.
- 2) stopień realizacji planu finansowego - wyniki sprzedaży w zakresie bancassurance są niższe od planowanych ze względu, m.in. na problemy SKOK Jaworzno i zwroty z innych SKOK bez nowego inkasa w zakresie grupy ubezpieczenia Promesa. Ponadto, nie udało się potwierdzić warunków wzajemnej współpracy z Kontrahentem w zakresie sprzedaży ubezpieczeń z UFK, co skutkowało brakiem realizacji planowego przypisu.
- 3) wskaźnik dotyczący zmian otoczenia prawnego - powód opisany w rozdziale poświęconym ryzyku operacyjnemu.

C7. Wszelkie inne informacje

D. Wycena do celów wypłacalności

Podstawą sporządzenia bilansu regulacyjnego na dzień 31.12.2016r. jest:

- 1) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Wypłacalność II)
- 2) Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2015/35 z dnia 10 października 2014 roku uzupełniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej
- 3) Międzynarodowe Standardy Rachunkowości
- 4) Ustawa o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej z dnia 11 września 2015 roku
- 5) Wytyczne EIOPA
- 6) Rekomendacje i wytyczne KNF.

		Wartość bilansowa wg Wypłacalność II / Solvency II value Dane w tys. PLN	Wartość wg statutowych sprawozdań finansowych / Statutory accounts value Dane w tys. PLN
		C0010	C0020
Aktywa / Assets			
Wartość firmy	R0010		0
Aktywowane koszty akwizycji	R0020		40 632
Wartości niematerialne i prawne	R0030	0	3 280
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	R0040	8 625	251
Nadwyżka na funduszu świadczeń	R0050	0	0

emerytalnych			
Nieruchomości, maszyny i wyposażenie (Rzeczowe aktywa trwałe) wykorzystywane na użytek własny	R0060	791	624
Lokaty (inne niż aktywa dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym)	R0070	112 090	115 394
Nieruchomości (inne niż do użytku własnego)	R0080	0	0
Udziały w jednostkach powiązanych, w tym udziały kapitałowe	R0090	0	0
Akcje i udziały	R0100	3 516	6 819
Akcje i udziały – notowane	R0110	272	272
Akcje i udziały – nienotowane	R0120	3 244	6 548
Dłużne papiery wartościowe	R0130	85 941	85 941
Obligacje państwowe	R0140	82 307	82 307
Obligacje korporacyjne	R0150	0	0
Strukturyzowane papiery wartościowe	R0160	0	0
Zabezpieczone papiery wartościowe	R0170	3 634	3 634
Jednostki uczestnictwa oraz certyfikaty inwestycyjne w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania	R0180	16 613	16 613
Instrumenty pochodne	R0190	0	0
Depozyty inne niż ekwiwalenty środków pieniężnych	R0200	6 020	6 020
Pozostałe lokaty	R0210	0	0
Aktywa dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	R0220	7 416	7 416
Pożyczki i pożyczki zabezpieczone hipotecznie	R0230	0	0
Pożyczki pod zastaw polisy	R0240	0	0
Pożyczki i pożyczki zabezpieczone hipotecznie dla osób fizycznych	R0250	0	0
Pozostałe pożyczki i pożyczki zabezpieczone hipotecznie	R0260	0	0
Kwoty należne z umów reasekuracji dla zobowiązań wynikających z:	R0270	217	61
Ubezpieczenia inne niż ubezpieczenia na życie i ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie	R0280	0	0

Ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie (z wyłączeniem zdrowotnych)	R0290	0	0
Ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie	R0300	0	0
Ubezpieczenia na życie i ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń na życie, z wyłączeniem ubezpieczeń zdrowotnych oraz ubezpieczeń, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	R0310	217	61
Ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń na życie	R0320	0	0
Ubezpieczenia na życie z wyłączeniem ubezpieczeń zdrowotnych oraz ubezpieczeń, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	R0330	217	61
Ubezpieczenia na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe, i ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	R0340	0	0
Depozyty u cedentów	R0350	0	0
Należności z tytułu ubezpieczeń i od pośredników ubezpieczeniowych	R0360	2 367	2 367
Należności z tytułu reasekuracji biernej	R0370	38	38
Pozostałe należności (handlowe, inne niż z działalności ubezpieczeniowej)	R0380	373	373
Akcje własne (posiadane bezpośrednio)	R0390	0	0
Kwoty należne, dotyczące pozycji środków własnych lub kapitału założycielskiego, do których opłacenia wezwano, ale które nie zostały jeszcze opłacone	R0400	0	0
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	R0410	77	373
Pozostałe aktywa (niewykazane w innych pozycjach)	R0420	196	196
Aktywa ogółem	R0500	132 189	171 005
Zobowiązania / Liabilities			
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ubezpieczenia inne niż ubezpieczenia na	R0510	784	0

życie			
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ubezpieczenia inne niż ubezpieczenia na życie (z wyłączeniem zdrowotnych)	R0520	0	0
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	R0530	0	
Najlepsze oszacowanie	R0540	0	
Margines ryzyka	R0550	0	
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ubezpieczenia zdrowotne (o charakterze ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie)	R0560	784	0
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	R0570	0	
Najlepsze oszacowanie	R0580	456	
Margines ryzyka	R0590	328	
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ubezpieczenia na życie (z wyłączeniem ubezpieczeń, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym)	R0600	56 166	101 356
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ubezpieczenia zdrowotne (o charakterze ubezpieczeń na życie)	R0610	0	0
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	R0620	0	
Najlepsze oszacowanie	R0630	0	
Margines ryzyka	R0640	0	
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ubezpieczenia na życie (z wyłączeniem zdrowotnych oraz ubezpieczeń, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym)	R0650	56 166	101 356
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	R0660	0	
Najlepsze oszacowanie	R0670	55 028	
Margines ryzyka	R0680	1 138	
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ubezpieczenia, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczenia z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	R0690	7 461	7 416

Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	R0700	7 410	
Najlepsze oszacowanie	R0710	38	
Margines ryzyka	R0720	13	
Pozostałe rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	R0730		0
Zobowiązania warunkowe	R0740	0	0
Pozostałe rezerwy (inne niż rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe)	R0750	2 832	2 832
Zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych dla pracowników	R0760	79	79
Zobowiązania z tytułu depozytów zakładów reasekuracji	R0770	0	0
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego	R0780	8 625	81
Instrumenty pochodne	R0790	0	0
Zobowiązania wobec instytucji kredytowych	R0800	0	0
Zobowiązania finansowe inne niż zobowiązania wobec instytucji kredytowych	R0810	0	0
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń i wobec pośredników ubezpieczeniowych	R0820	1 884	1 884
Zobowiązania z tytułu reasekuracji biernej	R0830	0	0
Pozostałe zobowiązania (handlowe, inne niż z tytułu działalności ubezpieczeniowej)	R0840	1 429	1 429
Zobowiązania podporządkowane	R0850	0	0
Zobowiązania podporządkowane nieuwzględnione w podstawowych środkach własnych	R0860	0	0
Zobowiązania podporządkowane uwzględnione w podstawowych środkach własnych	R0870	0	0
Pozostałe zobowiązania (niewykazane w innych pozycjach)	R0880	187	473
Zobowiązania ogółem	R0900	79 448	115 550
Nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami	R1000	52 741	55 455

D1. Aktywa

Aktywowane koszty akwizycji

Aktywowane koszty akwizycji dla celów Wyplacalności II nie są wykazywane w bilansie (są w wartości zero).
Ich wartość wg PSR to 40.632 tys. PLN.

Różnica pomiędzy wartością bilansową wg Wyplacalność II a PSR stanowi różnicę przejściową będącą podstawą kalkulacji podatku odroczonego (w tym przypadku aktywa z tytułu podatku odroczonego).

Wartości niematerialne i prawne

WNiP wykazano w wartości zerowej z uwagi na brak możliwości ustalenia ich ceny rynkowej (brak odniesienia do aktywnego rynku). Aktywa te mają charakter dostosowany do działalności Towarzystwa. W sprawozdaniu wg PSR wykazano kwotę 3.280 tys. PLN.

Różnica pomiędzy wartością bilansową wg Wyplacalność II a PSR stanowi różnicę przejściową będącą podstawą kalkulacji podatku odroczonego (aktywa).

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

W bilansie regulacyjnym wykazano podatki odroczone z tytułu różnic przejściowych pomiędzy wartościami bilansowymi wg Wyplacalność II a ich wartościami podatkowymi.

Aktywa z tytułu podatku odroczonego wykazane wg PSR w wysokości 251 tys. PLN zostały skorygowane (powiększone) o kwotę 9.027 tys. PLN wynikającą ze wskazanych w tabeli różnic przejściowych:

Aktywa na 31.12.2016	Wyplacalność II	PSR	Różnica	
Wartości niematerialne i prawne	0	3 280	-3 280	Aktywo z tytułu odroczonego podatku
Aktywowane koszty akwizycji	0	40 632	-40 632	Aktywo z tytułu odroczonego podatku
Maszyny i urządzenia do użytku wew.	791	624	166	Rezerwa na podatek odroczonego
Lokaty i środki pieniężne	119 583	123 183	-3 600	Aktywo z tytułu odroczonego podatku
Należności	2 778	2 778	0	
Kwoty należne z umów reasekuracji	217	61	157	Rezerwa na podatek odroczonego
Rozliczenia międzyokresowe czynne	196	196	0	
RAZEM	123 564	170 754	-47 190	

Towarzystwo, stosując zasadę ostrożności, dokonało odpisu aktualizacyjnego w kwocie 653 tys. PLN, tj. do wysokości odwracalnych rezerw z tytułu odroczonego podatku, które wyniosły 8.625 tys. PLN. Odpis spowodowany był tym, że nie ma pewności, iż w przyszłości dochód do opodatkowania pozwoli na pełną realizację utworzonych aktywów z tytułu podatku odroczonego.

Maszyny i urządzenia do użytku własnego

Rzeczowe aktywa trwałe wykazane zostały w wartości rynkowej w wysokości 791 tys. PLN. (w oparciu o wytyczne MSR 16). Inwestycje w obcym obiekcie (I grupa rodzajowa środków trwałych) zostały wykazane w wartości zero. Towarzystwo przyjęło, że odpisy amortyzacyjne rzeczowych aktywów trwałych dokonywane są w oparciu o ekonomiczną żywotność aktywów. Częstotliwość odpisów amortyzacyjnych oraz przeszacowania rynkowe dokonywane są z częstotliwością przewidzianą dla danego rodzaju aktywa. Towarzystwo dokonuje odpisów amortyzacyjnych z częstotliwością kwartalną tylko dla grupy rodzajowej IV i VII z uwagi na ich znaczną wartość materialną. Przyjęto, że Towarzystwo dokonuje przeszacowania wartości rynkowej swoich rzeczowych aktywów trwałych z częstotliwością roczną.

Do wyceny wartości godziwej rzeczowych aktywów trwałych Towarzystwo korzystało z informacji rynkowej pochodzącej z dostępnych portali internetowych (w tym allegro, info-ekspert).

Pozycja w stosunku do wykazanej w sprawozdaniu wg polskich standardów rachunkowości (PSR) powiększona została łącznie o kwotę 166 tys. PLN.

Różnica pomiędzy wartością bilansową wg Wypłacalność II a PSR stanowi różnicę przejściową będącą podstawą kalkulacji podatku odroczonego (rezerwa na podatek odroczoney).

Lokaty (inne niż aktywa dla ubezpieczeń związanych z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi)

Lokaty w jednostkach podporządkowanych

Towarzystwo na dzień 31.12.2016 r. nie posiada jednostek podporządkowanych.

Akcje notowane na rynku regulowanym

Akcje te wykazano w kwocie 272 tys. PLN wg notowań rynkowych. Nie wystąpiły różnice pomiędzy bilansem regulacyjnym a wg PSR. Rynek Aktywny dla akcji notowanych na giełdzie to GPW jako rynek o najwyższym wolumenie obrotu akcjami, cena ustalona została w systemie notowań ciągłych bez odrębnego wyznaczania kursu zamknięcia w oparciu o ostatni kurs transakcyjny.

Akcje nienotowane

Towarzystwo posiada 1,96% akcji w Towarzystwie Zarządzającym SKOK SKA objętych 18-01-2012r. w wyniku umowy zamiany w cenie nabycia 13.479 tys. PLN.

TZ SKOK SKA nie jest notowana na żadnym rynku kapitałowym, w związku z czym niemożliwe jest zastosowanie podstawowej wyceny, zgodnej z art. 10 ust. 2 Rozporządzenia Delegowanego Komisji (UE) 2015/35. Spółka nie sporządza sprawozdań wg MSSF w związku z czym niemożliwe jest sporządzenie wyceny wartości godziwej posiadanych udziałów kapitałowych skorygowaną metodą praw własności. Kolejną metodą w hierarchii metod wyceny aktywów, zaprezentowaną w Rozporządzeniu, jest metoda cen rynkowych notowanych na aktywnych rynkach podobnych aktywów. Firmy świadczące usługi outsourcingowe są szeroko reprezentowane na giełdach papierów wartościowych. Z tego względu do wyceny wartości godziwej udziałów kapitałowych posiadanych przez Towarzystwo w TZ SKOK SKA zastosowano metodę porównawczą wskaźników giełdowych, w wyniku której wartość udziału Towarzystwa

została ustalona na kwotę 3.244 tys. PLN. Wyceny jednostki dokonał na zlecenie Towarzystwa podmiot zewnętrzny, a Towarzystwo zaakceptowało przyjęte założenia i wycenę.

Różnica pomiędzy wartością bilansową wg Wyplacalność II a wykazaną w sprawozdaniu PSR stanowi różnicę przejściową będącą podstawą kalkulacji podatku odroczonego (aktywa).

Obligacje państwowe

Obligacje państwowe wykazano w wartości wg notowań rynku Bondspot, który stanowi główny rynek z największymi obrotami obligacjami skarbowymi (kursy fixingowe wyznaczone zgodnie z regulaminem Bondspot) w kwocie 82.307 tys. PLN. Nie wystąpiły różnice pomiędzy bilansem regulacyjnym a wg PSR.

Zabezpieczone papiery wartościowe

W tej pozycji ujęto skrypty podporządkowane w kwocie 3.634 tys. PLN. Towarzystwo nie dysponuje cenami notowanymi skryptów dłużnych, ani cenami notowań aktywów o podobnym charakterze. Dlatego do wyznaczenia wartości godziwej skryptów podporządkowanych skorzystano z alternatywnej metody wyceny, tj. metody dochodowej, DFC - zdyskontowanych przepływów pieniężnych.

Nie wystąpiły różnice pomiędzy bilansem regulacyjnym a wg PSR.

Jednostki uczestnictwa oraz certyfikaty inwestycyjne w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania

Wykazano w wartości rynkowej wg notowań jednostek na dzień bilansowy, tj. w kwocie 16.613 tys. PLN. Nie wystąpiły różnice pomiędzy bilansem regulacyjnym a wg PSR.

Depozyty bankowe inne niż ekwiwalenty środków pieniężnych

Wykazano depozyty typu overnights w kwocie 6.020 tys. PLN. Nie wystąpiły różnice pomiędzy bilansem regulacyjnym a wg PSR. Odsetki dla depozytów overnight naliczono metodą liniową.

Aktywa dla ubezpieczeń związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym

W skład aktywów związanych z UFK wchodzi jednostki funduszy inwestycyjnych, depozyty oraz akcje notowane na rynku regulowanym, które wyceniane są wg zasad opisanych w pozycji Lokaty. Aktywa te wykazane zostały w kwocie 7.416 tys. PLN. Nie wystąpiły różnice pomiędzy bilansem regulacyjnym a wg PSR.

Kwoty należne z umów reasekuracji

Towarzystwo reasekuruje nadwyżki sum ubezpieczenia ponad 100 tys. PLN oraz fakultatywnie polisy, które uznaje za szczególnie ryzykowne. Na 31 grudnia 2016 r. Towarzystwo oszacowało udział reasekuratora w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych na kwotę 217 PLN.

Linia Biznesu		Udział reasekuratora w rezerwach
32	Pozostałe ubezpieczenia na życie	217

Kwoty należne z umów reasekuracji obliczone zostały spójnie z granicami umów ubezpieczeniowych, do których odnoszą się te kwoty.

Różnica pomiędzy wartością bilansową wg Wyłączalność II a PSR stanowi różnicę przejściową będącą podstawą kalkulacji podatku odroczonego (aktywa).

Należności z tytułu ubezpieczeń i od pośredników ubezpieczeniowych

Dla potrzeb bilansu Wyłączalność II jako należności ujęto kwoty składek wymaganych w wysokości 2 367 tys. PLN, a nie opłaconych na dzień bilansowy, dla których termin płatności dla ubezpieczonych już minął. W przypadku ubezpieczeń grupowych, w których składka jest opłacana przez ubezpieczającego składka przypisywana jest w miesiącu, w którym następuje termin płatności dla ubezpieczonego (dla ubezpieczeń ze składką jednorazową jest to jednocześnie miesiąc początku ochrony ubezpieczeniowej).

Należności są wartościami odzyskiwalnymi.

Należności z tytułu ubezpieczeń nie wykazują różnic w stosunku do wykazanych w sprawozdaniu wg zasad PSR. W sprawozdaniu PSR dokonano odpisów aktualizujących dla należności zagrożonych lub co do których oszacowano, że istnieje ryzyko braku zapłaty.

Pozostałe należności (handlowe, inne niż z tytułu ubezpieczeń i reasekuracji)

Pozostałe należności w kwocie 373 tys. PLN to należności krótkoterminowe. Wykazane zostały w wartościach bilansowych wg PSR jako najlepsze oszacowanie ich wartości godziwych. Ze względu na krótkie terminy wymagalności nie dokonano dyskontowania tych należności. Należności są nieprzeterminowane, nie utworzono odpisów aktualizujących.

Środki pieniężne

Środki pieniężne wykazane w wysokości 77 tys. PLN., w stosunku do wykazanej w sprawozdaniu wg zasad PSR pomniejszone zostały o środki ZFŚS w wysokości 296 tys. PLN. Różnica pomiędzy wartością bilansową wg Wyłączalność II a PSR stanowi różnicę przejściową będącą podstawą kalkulacji podatku odroczonego (aktywa).

Pozostałe aktywa (niewykazane w innych pozycjach)

W pozycji tej wykazane zostały Rozliczenia międzyokresowe czynne, niezwiązane z działalnością ubezpieczeniową i reasekuracyjną, w wartości 196 tys. PLN zgodnej z PSR.

Wyjaśnienie wszelkich istotnych różnic między stosowanymi zasadami, metodami oraz przyjmowanymi głównymi założeniami do wyceny aktywów na potrzeby określenia wyłączalności, a mającymi zastosowanie na potrzeby ich wyceny w sprawozdaniach finansowych

Istotne różnice w wycenie aktywów na potrzeby bilansu regulacyjnego a wyceną wg sprawozdania finansowego wg PSR zawarto w poniższej tabeli:

Aktywa na 31.12.2016	Wyłączalność II w tys. PLN	PSR w tys. PLN	Różnica w tys. PLN
Wartości niematerialne i prawne	0,00	3 280	-3 280

Aktywowane koszty akwizycji	0,00	40 632	-40 632
Lokaty i środki pieniężne	119 583	123 183	-3 600
Aktywa z tytułu odroczonego podatku	8 625	251	8 374

Wartości niematerialne i prawne

WNiP wykazano w wartości zerowej z uwagi na brak możliwości ustalenia ich ceny rynkowej. Aktywa te mają dostosowany do działalności Towarzystwa charakter i brak jest historycznych transakcji takich samych lub podobnych aktywów w przeszłości.

Aktywowane koszty akwizycji

DAC dla potrzeb bilansu wg Wyłączalność II nie jest wykazywany jako aktywo (wartość zero).

Lokaty i środki pieniężne

Różnica w wycenie wynika przede wszystkim z różnic w wycenie akcji TZ SKOK SKA. W sprawozdaniu jednostkowym wykazane zostały zgodnie z zasadami PSR, tj. wycenę sporządzono metodą DCF (z zastosowaniem dyskonta z tytułu ograniczonej płynności akcji na poziomie 10%) w kwocie 6.548 tys. PLN, a w sprawozdaniu wg Wyłączalność II w kwocie 3.244 tys. PLN.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku

Aktywa z tytułu podatku odroczonego wykazane wg PSR zostały skorygowane (powiększone) o wpływ korekt z tytułu wyceny bilansowej aktywów wg Wyłączalność II, prowadzących do powstania różnic przejściowych. Towarzystwo, stosując zasadę ostrożności, dokonało odpisu aktualizacyjnego w kwocie 653 tys. PLN, tj. do wysokości rezerw z tytułu odroczonego podatku, które wyniosły 8.625 tys. PLN. Odpis spowodowany był tym, że nie ma pewności, iż w przyszłości dochód do opodatkowania pozwoli na pełną realizację utworzonych aktywów z tytułu podatku odroczonego.

D2. Rezerwy techniczno – ubezpieczeniowe

Wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w poszczególnych liniach biznesu wynosi (dane w tys. PLN):

Linia biznesu	Najlepsze oszacowanie	Margines ryzyka	Rezerwy liczone jako całość	Rezerwy razem
2. Ubezpieczenia na wypadek utraty dochodów	456	328	0	784
30. Ubezpieczenia na życie z udziałem w zyskach	1 147	4	0	1 151
31. Ubezpieczenia związane z wartością indeksu i ubezpieczenia związane z UFK	38	13	7 410	7 461
32. Pozostałe ubezpieczenia na życie	53 881	1 134	0	55 015
RAZEM	55 522	1 479	7 410	64 411

Wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych jest równa sumie najlepszego oszacowania i marginesu ryzyka, wartość najlepszego oszacowania i marginesu ryzyka obliczana jest oddzielnie.

Najlepsze oszacowanie rezerwy składki odpowiada ważonej prawdopodobieństwem średniej przyszłych przepływów pieniężnych przy uwzględnieniu wartości pieniądza w czasie, przy zastosowaniu odpowiedniej struktury terminowej stopy procentowej wolnej od ryzyka (podanej przez organ nadzoru). Towarzystwo przyjmuje, że przepływy następują na początku poszczególnych miesięcznych okresów.

Wartość najlepszego oszacowania ustalana jest brutto, bez odliczania kwot, które mogą być odzyskane z umów reasekuracji. Kwoty te oblicza się oddzielnie.

Wartość najlepszego oszacowania ustalana jest w oparciu o wiarygodne i pełne informacje o zawartych umowach ubezpieczenia z uwzględnieniem dotychczasowego doświadczenia Towarzystwa.

Przy ustalaniu wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych Towarzystwo dokonuje segmentacji zobowiązań na jednorodne grupy ryzyka. Towarzystwo definiuje jednorodne grupy ryzyka w taki sposób, aby były one możliwie niezmiennie w czasie. Towarzystwo w segmentacji uwzględnia zasady przyjmowania ryzyka do ubezpieczenia, zasady dotyczące likwidacji szkód, profil ryzyka ubezpieczeniowego, parametry produktu, w tym gwarancje oraz przyszłe działania Zarządu. Towarzystwo dokonuje kalkulacji wartości najlepszego oszacowania niezależnie dla jednorodnych grup ryzyka.

Jeżeli umowa ubezpieczenia pokrywa ryzyka właściwe dla różnych linii biznesu, zobowiązania są dzielone w miarę możliwości na różne linie biznesu. Rozdzielenie nie jest konieczne, jeżeli tylko jedno ryzyko jest istotne. W tym przypadku zobowiązania są poddawane segmentacji według najważniejszego czynnika wpływającego na poziom ryzyka.

Prognoza przepływów pieniężnych wykorzystanych do obliczenia najlepszego oszacowania obejmuje wszystkie następujące przepływy pieniężne w zakresie, w jakim przepływy te odnoszą się do obecnych umów ubezpieczenia:

- 1) Wypłaty świadczeń na rzecz ubezpieczających lub beneficjentów,
- 2) Koszty likwidacji,
- 3) Płatności składek oraz zwroty składek za niewykorzystany okres ubezpieczenia,
- 4) Płatności pomiędzy Towarzystwem, a pośrednikami związane ze zobowiązaniami ubezpieczeniowymi – koszty akwizycji,
- 5) Koszty administracyjne.

Prognozy przepływów pieniężnych przy obliczaniu najlepszego oszacowania dla zobowiązań z tytułu ubezpieczeń na życie dokonuje się osobno dla każdej polisy.

Najlepsze oszacowanie dla ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie oblicza się oddzielnie dla rezerwy składek i rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia. Rezerwa składek dotyczy przyszłych zdarzeń szkodowych objętych zobowiązaniem ubezpieczeniowym w granicy umowy. Rezerwa na niewypłacone odszkodowania i świadczenia dotyczy zdarzeń szkodowych, które już wystąpiły, niezależnie od tego, czy roszczenia zostały zgłoszone, czy nie. Przy obliczaniu rezerw na niewypłacone odszkodowania i świadczenia opiera się na metodologii obliczeń rezerw dla potrzeb rachunkowości opisanej w Regulaminie

rezerw, przy uwzględnieniu różnicy, że rezerwy dla potrzeb wypłacalności oblicza się na zasadzie najlepszego oszacowania, a nie ostrożnościowej.

Towarzystwo uwzględnia w kalkulacji rezerw techniczno-ubezpieczeniowych wszystkie zobowiązania odnoszące się do zawartych umów ubezpieczenia wchodzące w zakres granicy umowy.

Jeżeli możliwe jest wiarygodne odtworzenie przyszłych przepływów pieniężnych związanych ze zobowiązaniami ubezpieczeniowymi przy wykorzystaniu wiarygodnych instrumentów finansowych, których wartość rynkową można określić, wartość Rezerw techniczno-ubezpieczeniowych związanych z tymi przepływami wyznacza się w oparciu o wartość rynkową tych instrumentów. W tym przypadku nie są wymagane oddzielne obliczenia najlepszego oszacowania i marginesu ryzyka. Towarzystwo dokonuje kalkulacji rezerw metodą jako całość dla produktów z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym w odniesieniu do tej części zobowiązań, gdzie ryzyko inwestycyjne jest w pełni replikowane posiadanymi aktywami.

Margines ryzyka ma wysokość zapewniającą, by wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych odpowiadała kwocie, jakiej zakłady ubezpieczeń zażądałyby za przejęcie zobowiązań ubezpieczeniowych i wywiązanie się z nich. Margines ryzyka oblicza się przez określenie kosztu pozyskania kwoty dopuszczonych środków własnych odpowiadającej kapitałowemu wymogowi wypłacalności koniecznej do pokrycia zobowiązań ubezpieczeniowych w całym okresie ich trwania.

Towarzystwo oblicza margines ryzyka w następujący sposób:

$$CoCM = \frac{CoC}{1+r_1} \times Dur_{mod}(0) \times SCR_{RU}(0)$$

gdzie

$CoCM$ – margines ryzyka dla całego portfela zobowiązań ubezpieczeniowych Towarzystwa;

$SCR_{RU}(0)$ – oznacza kapitałowy wymóg wypłacalności obliczany dla $t = 0$ dla całego portfela zobowiązań ubezpieczeniowych Towarzystwa (pod uwagę brane są moduły ryzyka ubezpieczeniowego, operacyjnego oraz niewykonania zobowiązań przez kontrahenta);

$Dur_{mod}(0)$ – zmodyfikowany czas trwania całego portfela zobowiązań ubezpieczeniowych Towarzystwa po uwzględnieniu reasekuracji $t = 0$;

CoC – stopa kosztu kapitału – 6%;

r_1 – bazowa stopa procentowa wolna od ryzyka dla rocznego terminu wymagalności.

Towarzystwo stosuje następującą formułę przypisania (alokacji) marginesu ryzyka na poszczególne linie biznesowe:

$$CoCM_{lob} = \frac{SCR_{RU,lob}(0)}{\sum_{lob} SCR_{RU,lob}(0)} \times CoCM$$

$CoCM_{lob}$ – margines ryzyka zaalokowany do linii biznesu lob ;

$SCR_{RU,lob}(0)$ – oznacza kapitałowy wymóg wypłacalności obliczany dla $t = 0$ dla portfela zobowiązań ubezpieczeniowych z linii biznesu *lob*;

CoCM – margines ryzyka dla całego portfela zobowiązań ubezpieczeniowych Towarzystwa.

Towarzystwo przygotowuje założenia niezależnie dla jednorodnych grup ryzyka według segmentacji zobowiązań wykorzystanej do obliczania rezerw techniczno-ubezpieczeniowych. Towarzystwo wykorzystuje własne dane historyczne do oszacowania parametrów.

Koszty zobowiązań ubezpieczeniowych

Do oszacowania wartości zobowiązań związanych z wypłatą odszkodowań i świadczeń Towarzystwo stosuje jeden z 3 modeli – oparty o współczynnik szkodowości w relacji do składki zarobionej, oparty o współczynnik szkodowości w relacji do ekspozycji lub oparty o tablice trwania życia.

Współczynnik szkodowości (do składki zarobionej) wykorzystywany jest do oszacowania przyszłych przepływów pieniężnych związanych z wypłatami odszkodowań i świadczeń dla homogenicznych grup ryzyka zawierających ryzyka o charakterze krótkoterminowym. Wartość współczynnika oszacowana jest na podstawie danych historycznych zakładu ubezpieczeń, jako udział wartości wypłaconych odszkodowań i świadczeń powiększonych o wartość rezerwy na szkody zgłoszone wg daty zajścia szkody z określonego okresu, do składki zarobionej z danego okresu, niezależnie dla każdej homogenicznej grupy ryzyka.

Współczynnik szkodowości (do ekspozycji) wykorzystywany jest do oszacowania przyszłych przepływów pieniężnych związanych z wypłatami odszkodowań i świadczeń dla homogenicznych grup ryzyka zawierających ryzyka o charakterze średnio i długoterminowym. Wartość współczynnika oszacowana jest na podstawie danych historycznych zakładu ubezpieczeń, jako udział wartości wypłaconych odszkodowań i świadczeń powiększonych o wartość rezerwy na szkody zgłoszone wg daty zajścia szkody z określonego okresu, do ekspozycji z danego okresu, niezależnie dla każdej homogenicznej grupy ryzyka.

Tablice trwania życia wykorzystywane są do oszacowania przyszłych przepływów pieniężnych związanych z wypłatami odszkodowań i świadczeń dla homogenicznych grup ryzyka zawierających długoterminowe ryzyko śmiertelności odnoszące się do ubezpieczonego. Towarzystwo wykorzystuje tablice trwania życia opublikowane przez GUS.

Towarzystwo uznaje, że do modelowania niepewności czynników ryzyka biometrycznego proporcjonalne jest podejście deterministyczne. Uznaje się, że metoda, która pomija spodziewane przyszłe zmiany w czynnikach ryzyka biometrycznego jest proporcjonalna ze względu na okres zawieranych umów (do 10 lat) – założenie o malejącym trendzie w ryzyku śmiertelności zostało zastąpione uproszczeniem o stałości ryzyka w czasie, jako podejściem bezpieczniejszym.

Towarzystwo zakłada niezależność czynników ryzyka biometrycznego od innych zmiennych.

Koszty likwidacji

Współczynnik kosztów likwidacji wykorzystywany jest do oszacowania przyszłych przepływów pieniężnych związanych z kosztami likwidacji szkód. Wartość współczynnika oszacowana jest na podstawie danych historycznych zakładu ubezpieczeń, jako udział jednostkowego kosztu likwidacji szkody do średniej wartości szkody niezależnie dla każdej homogenicznej grupy ryzyka.

Koszty administracyjne

Na podstawie analizy bieżących i historycznych wydatków, Towarzystwo przyjmuje założenie o silnym powiązaniu wielkości kosztów z wielkością portfela ubezpieczeń mierzoną składką zarobioną pomniejszoną o prowizję.

Współczynnik kosztów administracyjnych wykorzystywany jest do oszacowania przyszłych przepływów pieniężnych związanych z kosztami administracyjnymi.

Towarzystwo wyznacza parametr kosztów administracyjnych na podstawie planowanych przez Zarząd wartości oraz prognozy uzyskanej na podstawie obserwacji historycznych danych księgowych z ostatnich 6 lat. Szacowanie wartości przepływów związanych z kosztami administracyjnymi oparte jest na założeniu, że w przypadku osiągnięcia przez współczynnik wartości 50% Zarząd podejmie działania mające na celu obniżenie wartości kosztów celem zachowania wartości współczynnika na poziomie nieprzekraczającym 50%.

Koszty akwizycji

Towarzystwo opiera założenia o kosztach akwizycji na warunkach określonych w umowach pomiędzy zakładem, a pośrednikiem.

Zwroty składek

Towarzystwo zakłada, że w momencie zamknięcia umowy generuje się należność w wysokości niewykorzystanej części składki oraz cała należność zostanie wypłacona zgodnie z założeniem o rozkładzie wypłat zwrotów w czasie.

Założenia dotyczące rezygnacji z umowy

Towarzystwo uwzględnia założenia dotyczące zachowania ubezpieczających w zakresie wykorzystania opcji rezygnacji z umów i wykupów. W tym celu przeprowadzana jest analiza historycznego zachowania ubezpieczających.

Towarzystwo opiera założenia dotyczące rezygnacji z umowy na danych historycznych zakładu. Współczynniki rezygnacji wyznaczone są niezależnie dla umów w podziale na roczne przedziały okresów ubezpieczenia jako liczba rezygnacji w danym okresie do liczby umów aktywnych na początku okresu. Do wyznaczenia prawdopodobieństwa rezygnacji z umowy przed zakończeniem okresu ochrony wykorzystywana jest informacja o momencie trwania umowy.

Inne założenia

Towarzystwo nie przyjmuje żadnych założeń dotyczących przyszłych działań Zarządu ze względu na brak ich istotności w odniesieniu do wartości Rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, z wyłączeniem założenia ujętego w modelu kosztów administracyjnych.

Towarzystwo nie przyjmuje żadnych założeń na temat przyszłych parametrów dotyczących rynków finansowych.

Opis poziomu niepewności związanej z wartością rezerw techniczno-ubezpieczeniowych

Poziom niepewności rezerw związanej z wartością rezerw techniczno-ubezpieczeniowych został zilustrowany wpływem zmiany podstawowych parametrów użytych do kalkulacji rezerw na ich poziom. Dane w tys. PLN.

Rodzaj zmiany parametrów	Rezerwa najlepszego oszacowania	Zmiana w stosunku do wartości wyjściowej
Bez zmian	55 522	0%
Zwiększenie kosztów likwidacji o 10%	55 611	0,2%
Zwiększenie kosztów administracyjnych o 10%	58 343	5,1%
Zwiększenie kosztów akwizycji o 10%	56 612	2,0%
Zwiększenie szkodowości o 10%	59 448	7,1%
Zmniejszenie stopy dyskontowej o 95%	57 672	3,9%

Różnice w zasadach wyceny między PSR a Wyłączalność II

Zasady dotyczące wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych do celów wypłacalności i na potrzeby sprawozdania finansowego są różne, co wynika z regulacji ustawowych. Do celów wypłacalności rezerwy oblicza się przez wykonanie projekcji najlepszego oszacowania przyszłych przepływów pieniężnych, a następnie dodanie marginesu ryzyka na poziomie całego portfela ubezpieczeniowego. Rezerwy na potrzeby sprawozdania finansowego obliczane są na zasadzie ostrożnej wyceny bez wykonania szczegółowej projekcji przepływów. Poza tymi różnicami, podstawy, metody i założenia stosowane przez Towarzystwo przy obliczaniu rezerw dla celów wypłacalności i na potrzeby sprawozdania finansowego nie różnią się.

Oświadczenia dotyczące korekt i zmian przejściowych

Towarzystwo nie stosuje:

- 1) korekty dopasowującej, o której mowa w art. 77b,
 - 2) korekty z tytułu zmienności, o której mowa w art. 77d,
 - 3) przejściowej struktury terminowej stopy procentowej wolnej od ryzyka, o której mowa w art. 308c,
 - 4) przejściowego odliczenia, o którym mowa w art. 308d
- dyrektywy 2009/138/WE (Wyłączalność II).

D3. Inne zobowiązania**Pozostałe rezerwy (inne niż techniczno-ubezpieczeniowe)**

Na kwotę 2.832 tys. PLN składają się:

- 1) rezerwa na nagrody jubileuszowe w wysokości 442 tys. PLN wyliczanej wg zasad jak dla rezerw na odprawy emerytalne (opisane w punkcie zobowiązania wynikające ze świadczeń emerytalnych dla pracowników)
 - 2) rezerwa na zwroty składek w wysokości 2.390 tys. PLN z tytułu wcześniejszego zamknięcia umów ubezpieczenia (klienci nie skierowali do dnia bilansowego wniosków o zwrot do ubezpieczającego).
- Pozycję ujęto jako rezerwy ze względu na fakt, że nie znany jest termin wymagalności.

Rezerwy te są zgodne z wykazanymi w PSR.

Zobowiązania wynikające ze świadczeń emerytalnych dla pracowników

Świadczenia pracownicze obejmują rezerwę na nagrody jubileuszowe w wysokości 442 tys. PLN (wykazaną w pozycji pozostałe rezerwy) oraz rezerwę na odprawy emerytalne w wysokości 79 tys. PLN wykazaną w pozycji Zobowiązania wynikające ze świadczeń emerytalnych dla pracowników. Łączne zobowiązania z tych tytułów wynoszą 521 tys. PLN.

Rezerwę z tytułu świadczeń emerytalnych i nagród jubileuszowych ustala się jako sumę rezerw dotyczących poszczególnych pracowników obliczoną za pomocą wzoru:

$WN = \text{suma PWN} * WD * D * N$, gdzie:

WN - wartość bieżąca świadczenia (rezerwy) na dzień bilansowy, czyli przewidywana na ten dzień zdyskontowana kwota przyszłych wypłat, które są nieodzwonne do wywiązania się pracodawcy z zobowiązań, jakie wynikają z zatrudnienia pracowników w roku obrotowym i poprzednim

PWN – przewidywana na dzień bilansowy wartość nominalna przyszłego świadczenia na rzecz pracownika w pełnej wysokości, przy uwzględnieniu awansów, wysługi lat, sytuacji na rynku pracy

WD – prawdopodobieństwo demograficzne (np. wobec umieralności, rotacji zatrudnionych) wypłaty świadczenia, mniejsze od 1 różne dla mężczyzn i kobiet oraz grup wiekowych

D - czynnik dyskontujący obniżający wartość nominalną przyszłego świadczenia do wartości, jaką ma ono w dniu bilansowym; w naszych warunkach celowe jest przyjąć czynnik dyskontujący w wysokości rentowności długoterminowych obligacji skarbowych, o terminie wykupu zbliżonym do terminu wypłaty świadczenia

N - część świadczenia „narosła” do dnia bilansowego, a więc bez jeszcze niewypracowanego prawa do świadczenia.

Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

Po ustaleniu wartości aktywów i pasywów wg zasad Solwency II zidentyfikowano wszystkie różnice przejściowe z tytułu wyceny wg zasad Wypłacalność II a PSR. Tym samym w bilansie regulacyjnym wykazano podatki odroczone z tytułu różnic przejściowych pomiędzy wartościami bilansowymi wg Wypłacalność II, a ich wartościami podatkowymi.

Rezerwa z tytułu podatku odroczonego wg Wypłacalność II to wartość wg PSR w wysokości 81 tys. PLN skorygowana (powiększona) o kwotę 8.544 tys. PLN wynikających z różnic przejściowych w wycenie wg następującego wyliczenia:

Zobowiązania na 31.12.2016	Wypłacalność II w tys. PLN	PSR w tys. PLN	Różnica w tys. PLN
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	64 411	108 772	-44 361
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich od pośredników ubezpieczeniowych	1 884	1 884	0,00
Pozostałe rezerwy	2 911	2 911	0,00
Pozostałe zobowiązania + ZFŚS	1 429	1 715	-286
Rozliczenia międzyokresowe bierne	187	187	0,00
RAZEM	70 812	115 470	-44 647

W wyliczeniu rezerwy na podatek dochodowy uwzględniono również dodatnie różnice przejściowe wynikające z różnic przejściowych wykazanych w aktywach.

Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń

Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń w kwocie 1.884 tys. PLN są zgodne z wykazanymi w sprawozdaniu wg PSR. Zobowiązania z tytułu prowizji dotyczą składek ubezpieczeniowych, których termin płatności dla ubezpieczonego minął.

Pozostałe zobowiązania (handlowe, inne niż z tytułu ubezpieczeń)

Pozostałe zobowiązania to zobowiązania krótkoterminowe do 1 roku, z tego względu nie zastosowano wyceny wg skorygowanej ceny.

Pozostałe zobowiązania wykazane w kwocie 1.429 tys. PLN w stosunku do wykazanych w sprawozdaniu sporządzonym zgodnie z PSR zostały pomniejszone o wartość ZFŚS. Różnica pomiędzy wartością bilansową wg Wyłącalność II a PSR stanowi różnicę przejściową będącą podstawą kalkulacji podatku odroczonego (rezerwa).

Pozostałe zobowiązania(nie wykazane w innych pozycjach)

W pozycji tej wykazane zostały Rozliczenia międzyokresowe bierne, niezwiązane z działalnością ubezpieczeniową i reasekuracyjną w wartości 187 tys. PLN zgodnej z PSR.

Wyjaśnienie wszelkich istotnych różnic między stosowanymi zasadami i metodami oraz przyjmowanymi głównymi założeniami do wyceny zobowiązań innych niż rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe na potrzeby określenia wyłącalności, a stosowanymi na potrzeby ich wyceny w sprawozdaniach finansowych

Istotne różnice w wycenie pasywów na potrzeby bilansu regulacyjnego a wyceną wg sprawozdania finansowego wg PSR zawarto w Tabeli:

Zobowiązania na 31.12.2016	Wyłącalność II	PSR	Różnica
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	64 411	108 772	-44 361
Rezerwa na podatek odroczonego	8 625	81	8 544

Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe.

Rezerwy techniczne dla potrzeb Wyłącalność II to suma najlepszego oszacowania (Best Estimate) oraz marginesu ryzyka (Risk Margin). Rezerwy wyniosły ogółem 64 411 tys. PLN, w porównaniu do wartości rezerw wg PSR 108.772 tys. PLN.

Rezerwa na podatek odroczonego

Rezerwa z tytułu podatku odroczonego wg Wyłącalność II to wartość wg PSR skorygowana o różnice przejściowe dodatnie w pasywach i aktywach.

D4. Alternatywne metody wyceny

Towarzystwo przy wycenianiu aktywów i zobowiązań zgodnie z art. 9 ust. 1, 2 i 3 rozporządzenia UE 2015/35 kieruje się następującą hierarchią:

- 1) wycena według cen rynkowych notowanych na aktywnych rynkach tych samych aktywów lub zobowiązań
- 2) wycena przy zastosowaniu cen rynkowych notowanych na aktywnych rynkach podobnych aktywów i zobowiązań, dokonując korekt odzwierciedlających istniejące różnice
- 3) alternatywne metody wyceny wykorzystując techniki wyceny spójne z następującymi podejściami:
 - a) podejście rynkowe, które wykorzystuje ceny i inne właściwe informacje wynikające z transakcji rynkowych, obejmujących te same lub podobne aktywa, zobowiązania lub grupę aktywów lub zobowiązań;
 - b) podejście dochodowe, które przekształca przyszłe kwoty, takie jak przepływy pieniężne, dochody czy koszty, w jedną obecną wartość;
 - c) podejście kosztowe lub podejście obecnego kosztu odtworzenia odzwierciedlają kwotę, która byłaby obecnie wymagana, aby zastąpić funkcję danego aktywa.

Towarzystwo wyceniło, stosując alternatywne metody wyceny, skrypty dłużne na kwotę 3.634 tys. PLN oraz depozyty i środki pieniężne w bankach na łączną kwotę 6.408 tys. PLN.

D5. Wszelkie inne informacje

Sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez jednostkę w dającej się przewidzieć przyszłości oraz nie istnieją okoliczności wskazujące na zagrożenie kontynuowania działalności.

Szczegółowe informacje liczbowe dotyczące punktu D znajdują się w Załączniku nr 1 w następujących formularzach:

- 1) S.02.01.02 - informacje bilansowe
- 2) S.12.01.02 – rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe dla ubezpieczeń na życie
- 3) S.17.01.02 – rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe dla ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie
- 4) S.19.01.21- informacje dotyczące odszkodowań i świadczeń.

E. Zarządzanie kapitałem

E1. Środki własne

Na 31.12.2016 rok różnica między nadwyżką aktywów nad zobowiązaniami powstałą w bilansie sporządzonym wg zasad Wyplacalność II, a kapitałem własnym wykazywanym w sprawozdaniu finansowym wg zasad PSR wyniosła (-) 2 713 tys. PLN.

nadwyżka aktywów nad pasywami na potrzeby wypłacalności	52 741
kapitały własne -sprawozdanie finansowe zakładu wg PSR	55 454
różnica	-2 713

Środki własne – cechy jakościowe

W poniższej tabeli przedstawiono podstawowe środki własne ze wskazaniem zakwalifikowania do odpowiedniej kategorii:

Lp.	Podstawowe środki własne w tys. zł	Razem	Kategoria 1 – nieograniczone	Kategoria 3
1.	kapitał zakładowy	21 030	21 030	
2.	rezerwa uzgodnieniowa	31 711	31 711	
3.	Kwota odpowiadająca wartości aktywów netto z tytułu odroczonego podatku	0,00		0,00
4.	Podstawowe środki własne razem	52 741	52 741	0,00

Rezerwa uzgodnieniowa w wysokości 31 711 tys. PLN odpowiada nadwyżce aktywów nad zobowiązaniami ogółem w wysokości 52 741 tys. PLN po pomniejszeniu o kwotę kapitału zakładowego w wysokości 21.030 tys. PLN.

Uzupełniające środki własne wykazano w wartości 0.

Wszystkie środki własne to środki o najlepszych parametrach jakościowych pod względem dostępności do pokrycia strat, i które zostały zakwalifikowane do kategorii 1, akcje są nieuprzywilejowane.

E2. Kapitałowy wymóg wypłacalności i minimalny wymóg kapitałowy

Towarzystwo wylicza wymogi wypłacalności z wykorzystaniem formuły standardowej. Na dzień 31.12.2016 kapitałowy wymóg wypłacalności wyniósł 15 326 tys. PLN, natomiast minimalny wymóg kapitałowy 16 009 tys. PLN. Wartości zostały wyliczone na podstawie składowych opisanych w części C.

Towarzystwo stosuje dopuszczalne uproszczenia przy wyliczaniu wymogów kapitałowych w odniesieniu do następujących modułów i podmodułów formuły standardowej:

- 1) Ubezpieczeń na życie
 - a) Ryzyko śmiertelności, zgodnie z art. 91. Rozporządzenie Delegowanego Komisji 2015/35
 - b) Ryzyko rezygnacji z umów, zgodnie z art. 95. Rozporządzenie Delegowanego Komisji 2015/35
 - c) Ryzyko katastroficzne, zgodnie z art. 96. Rozporządzenie Delegowanego Komisji 2015/35
 - d) Ryzyko wydatków w ubezpieczeniach na życie, zgodnie z art. 94. Rozporządzenie Delegowanego Komisji 2015/35
- 2) Ryzyka rynkowe
 - a) Ryzyko stopy procentowej zostało policzone poprzez dyskontowanie poszczególnych przepływów stopą wolną od ryzyka po szoku oraz spreadem wyliczonym na poszczególnych aktywach
 - b) Na potrzeby stosowania szoków wobec funduszy inwestycyjnych przyjęta została modelowa struktura funduszy oparta na sprawozdaniach finansowych funduszy na 31.12.2015r.

Towarzystwo nie stwierdziło istotnych odchyień profilu ryzyka zakładu od formuły standardowej, wobec czego nie stosuje parametrów specyficznych. Nie miało również miejsca zobligowanie Towarzystwa do stosowania narzutów zgodnie z art. 110 dyrektywy 2009/138/WE.

Minimalny wymóg kapitałowy został wyliczony na podstawie danych aktualnych na 31.12.2016, w tym wartości najlepszych oszacowań, wymogów wypłacalności oraz całkowitej sumy na ryzyku. Wartość kursu Euro niezbędna do wyliczenia nieprzekraczalnego dolnego ograniczenia wymogu MCR została wykorzystana zgodnie ze stanem na ostatni dzień roboczy Października 2016 roku.

Porównując z wartością SCR pochodzącą z bilansu otwarcie (na 01.01.2016) wartość SCR spadła. Przyczyną jest kurczenie się portfela ubezpieczeń Towarzystwa oraz lokowanie mniejszej części aktywów w papiery o relatywnie wysokim ryzyku.

E3. Zastosowanie podmodułu ryzyka cen akcji opartego na duracji do obliczenia kapitałowego wymogu wypłacalności

Towarzystwo nie korzysta z opcji określonej w art. 304 dyrektywy 2009/138/WE.

E4. Różnice między formułą standardową a stosowanym modelem wewnętrznym

Towarzystwo nie stosuje modelu wewnętrznego.

E5. Niezgodność z minimalnym wymogiem kapitałowym i niezgodność z kapitałowym wymogiem wypłacalności

Nie stwierdzono niezgodności, o których mowa w punkcie art. 297, punkt 5. Rozporządzenia Delegowanego Komisji 2015/35.

E6. Wszelkie inne informacje

Towarzystwo uznaje wysokość swoich aktualnych oraz prognozowanych wskaźników wypłacalności jako bezpieczną. Przy zachowaniu dotychczasowej ostrożnej polityki lokacyjnej oraz struktury portfela ubezpieczeń nie przewiduje się istotnych zmian w zarządzaniu kapitałem.

Szczegółowe informacje liczbowe dotyczące części E znajdują się w Załączniku nr 1 w następujących formularzach:

- 1) S.23.01.01- informacje dotyczące środków własnych,
- 2) S.25.01.21 - informacje dotyczące kapitałowego wymogu wypłacalności
- 3) S.28.01.01.01-05 – informacje dotyczące minimalnego wymogu kapitałowego

Towarzystwo nie wypełniło formularza S.22.01.21 z uwagi na brak gwarancji długoterminowych i środków przejściowych.

